

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

**LITISPENDÈNCIA I CONNEXITAT EN DRET
INTERNACIONAL PRIVAT ESPANYOL EN
L'ÀMBIT CIVIL I MERCANTIL**

Alba Jiménez Reyes

Doble grau en Administració i Direcció d'Empreses i Dret

TUTOR: Josep Mª de Dios Marcer

CURS: 2015-2016

DATA D'ENTREGA: 06/05/2016

RESUM

El present treball tracta d'estudiar la regulació de la litispèndència i la connexitat a l'àmbit civil i mercantil en el Dret internacional privat. Des de l'aplicació del Reglament 1215/2012 i la promulgació de la nova Llei 29/2015 de Cooperació Jurídica Internacional en Matèria Civil, s'han produït canvis importants en relació a aquestes dues figures processals. Principalment, ens centrarem en estudiar de quina manera es regulen aquestes figures, quins elements les caracteritzen i quines novetats s'han incorporat amb els nous instruments normatius. Tenint en compte que les relacions de caràcter internacional són cada cop més habituals, aquestes figures tindran un paper fonamental per intentar evitar la duplicitat de processos a l'àmbit internacional.

ABSTRACT

This work studies lis pendens and related actions in civil and commercial matter regulation. Since entering into force the Regulation (EU) n° 1215/2012 and the Spanish Law 29/2015 of 30 July 2015 on International Cooperation in Matters of Private Law some important changes took place in relation to these two procedural instruments. Mainly, we will focus on the way these figures are regulated, which elements characterize them and novelties that have been introduced. Nowadays, international relationships are more often, so lis pendens and related actions will be relevant to try to avoid proceedings involving the same cause of actions and between the same parts.

ABREVIATURAS

AELC: Associació Europea de Lliure Comerç

CB: Conveni de Brussel·les

CE: Constitució Espanyola

CRM: Conveni relatiu al Contracte de Transport Internacional de Mercaderies per Carretera

LCJIC: Llei de Cooperació Jurídica Internacional en matèria Civil

LEC: Llei d'Enjudiciament Civil

LOPJ: Llei Orgànica del Poder Judicial

RBI: Reglament Brussel·les I

RBibis: Reglament Brussel·les I bis

STJCE: Sentència del Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea

STJUE: Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea

TFUE. Tractat de Funcionament de la Unió Europea

TJUE: Tribunal de Justícia de la Unió Europea

TUE: Tractat de la Unió Europea

UE: Unió Europea

ÍNDIX

Introducció	p.6
1. Concepte, funció i fonts de la litispendència i connexitat en Dret Internacional Privat a Espanya	p.8
1.1 Concepte i funció.....	p.8
1.2 Fonts de la litispendència i connexitat en matèria civil i mercantil	p.10
1.2.1 <i>Fonts d'origen institucional o comunitari</i>	p.10
1.2.2 <i>Fonts d'origen internacional</i>	p.11
1.2.3 <i>Fonts d'origen intern</i>	p.13
2. La regulació de la litispendència i connexitat en matèria civil i mercantil a la normativa de la UE: regulació i concepte	p.14
2.1 Diferents regulacions en el temps.....	p.14
2.2 La litispendència i la connexitat en el Reglament 1215/2012.....	p.17
2.2.1 <i>Litispendència; article 29 del reglament</i>	p.18
2.2.2 <i>Connexitat: article 30 del Reglament</i>	p.23
3. Aspectes particulars de la litispendència i la connexitat a tenir en compte en el marc del Reglament 1215/2012	p.26
3.1 Precisió del moment de presentació de la demanda.....	p.26
3.2 Litispendència i connexitat entre Estats membres en matèria de competències exclusives: art. 24 RBIbis.....	p.28
3.3 Litispendència i connexitat i autonomia de la voluntat: art. 25 RBIbis	p.30
4. Litispendència i connexitat amb tercers Estats en el marc del Reglament 1215/2012	p.33
5. Litispendència i connexitat al Dret Internacional Privat Autònom	p.39
5.1 El DIPr. Autònom espanyol davant de la litispendència i connexitat	p.39
5.2 La regulació de la litispendència i connexitat a la Llei 29/2015, de 30 de juliol, de Cooperació jurídica internacional en matèria civil.....	p.41

Conclusions	p.47
Bibliografia	p.50
Doctrina	p.50
Estudis i documents oficials	p.55
Jurisprudència.....	p.56
Normativa	p.58

INTRODUCCIÓ

Al present treball estudiarem dues figures processals a l'àmbit del dret internacional privat: la litispendència i la connexitat en matèria civil i mercantil. Les dues figures s'emmarquen a l'àmbit de la competència judicial internacional, ja que és on es contenen les regles processals que determinen quins són els òrgans jurisdiccionals competents per conèixer d'un litigi sorgit d'una situació privada internacional. Tant la litispendència com la connexitat parteixen de l'existència de dos o més processos que guarden relació entre ells, pendents davant dels òrgans jurisdiccionals de diferents països. Ambdues pretenen evitar processos paral·lels davant dels tribunals de diferents Estats que puguin derivar a resolucions inconciliables i, conseqüentment, no executables. No obstant, presenten diferències tant pel que fa als criteris que han de concórrer per considerar que estem davant d'una situació de litispendència o de connexitat com pels mecanismes imposats com a mitjà de solució. Així doncs, la litispendència es basa en una identitat objecte, causa i part en els processos, mentre que la connexitat ja no es parla d'identitat sinó d'una estreta relació entre els processos de diferents Estats.

Cada cop és més habitual la proliferació de les relacions jurídiques de caràcter internacional, és a dir, relacions que connecten diversos ordenaments jurídics de diferents Estats i, per tant, que incorporen un element d'estrangeria. Davant d'aquesta situació i, donat que a les regles de competència judicial internacional dels sistemes de fonts de cada ordenament jurídic poden concórrer diferents criteris de competència, fent possible que els tribunals de dos o més Estats puguin resultar competents al mateix temps, els casos de litispendència i connexitat també poden augmentar. A títol d'exemple, a l'àmbit europeu, el nou Reglament 1215/2015 del Parlament Europeu i del Consell de 12 de desembre de 2012 (Brussel·les I bis), introdueix diferents criteris de competència que són concurrents, alternatius, de forma que si dos o més tribunals resulten legítimament competents en relació a la mateixa qüestió judicial, pot propiciar que les parts puguin sotmetre la qüestió a diversos òrgans jurisdiccionals.

L'objecte del present treball és estudiar la regulació de litispendència i la connexitat al dret internacional privat espanyol, centrant-nos tant en el dret internacional privat

comunitari com en el dret internacional privat autònom i, tractant les novetats legislatives que s'han introduït recentment a cada àmbit.

Per tal d'abordar aquest tema, el treball estarà estructurat en cinc blocs. En el primer bloc, introduïrem quin és el concepte de litispèndència i quin és el de connexitat i determinarem quin objectiu tenen com a figures processals. A més, farem menció, sense ser totalment exhaustius, de quines són les principals fonts al Dret internacional privat espanyol que contenen normes de litispèndència i connexitat. El segon, tercer i quart bloc, el dedicarem a estudiar la litispèndència i la connexitat en matèria civil i mercantil a l'àmbit comunitari. Primerament, farem un breu resum de quines han estat les diferents regulacions en el temps d'aquesta matèria a l'àmbit de la Unió Europea. No obstant, la part més important serà la dedicada a l'estudi de la regulació de la litispèndència i la connexitat al Reglament n° 1215/2012, determinant quines particularitats hem de tenir en compte en relació a les dues figures i analitzant com operen aquestes en les relacions amb tercers Estats. Sobretot, emfatitzarem en les novetats que s'han incorporat al Reglament Brussel·les I bis respecte el Reglament n° 44/2001 (Brussel·les I). Finalment, l'últim bloc el dedicarem a la regulació de la litispèndència i la connexitat al Dret internacional privat autònom, centrant-nos en la Llei 29/2015 de Cooperació Jurídica Internacional en matèria mercantil (LCJIC).

1. CONCEPTE, FUNCIÓ I FONTS DE LA LITISPENDÈNCIA I CONNEXITAT EN DRET INTERNACIONAL PRIVAT A ESPANYA

1.1 Concepte i funció

En aquest primer apartat del treball, bàsicament ens centrarem en conceptualitzar la litispèndènci a i la connexitat internacional i, en determinar quina funció tenen com a figures processals.

El fet de que cada ordenament reguli unilateralment el seu sistema de competència judicial internacional, que cada Estat estableixi en quins casos els seus tribunals són competents, és la causa d'un món jurídicament (judicialment) fraccionat. Al introduir-se diferents criteris de competència, poden existir dos o més tribunals de diferents països que puguin ser legítimament competents en relació a una mateixa qüestió judicial, fent possible que litigis amb elements comuns es puguin plantejar davant de tribunals de diferents països. Aquesta possibilitat genera un risc de resolucions inconciliables o incoherents i, per tant, un possible obstacle per al reconeixement i l'execució. En aquest sentit, la litispèndènci a i la connexitat són dues figures processals que tracten d'impedir la duplicitat de procediments davant de tribunals d'Estats membres diferents, assegurant una certa harmonia internacional en les decisions.

En relació a la litispèndènci a internacional, entenem que estem davant d'una situació de litispèndènci a internacional quan es formulin demandes amb el mateix objecte, la mateixa causa i entre les mateixes parts davant de tribunals de diferents Estats.¹ Els processos han d'estar pendents, és a dir, que encara no s'hagi dictat una resolució al respecte ja que sinó estaríem a l'àmbit de cosa jutjada i no de la litispèndènci a. En una situació de litispèndènci a, si el tribunal que està coneixent en segon terme del litigi resolgués de forma contraria a la resolució del tribunal que ha conegut en primer lloc, ens trobaríem davant de decisions inconciliables, de manera que s'estaria oferint una tutela judicial contradictòria i territorialment limitada.² Així doncs, la resolució del primer tribunal no es podria executar a l'Estat del segon tribunal i, viceversa. La forma en que s'instrumenta la litispèndènci a té per objecte impedir que dos tribunals puguin

---

¹ Aquesta definició és pot extreure de la definició que dona el Reglament Brussel·les I bis a l'article 29 i la LCJIC a l'article 39.

² GARCIMARTÍN ALFÉREZ, F.J. "Derecho internacional Privado" 2ª ed. Madrid: Civitas, 2014., p.208

estar coneixent al mateix temps d'un mateix litigi a través de dos procediments diferents.

D'altra banda, pel que fa a la connexitat, és una figura processal que opera quan dos o més demandes estiguin pendents davant d'òrgans jurisdiccionals de diferents Estats, i aquestes estiguin vinculades entre sí per una relació tant estreta que seria oportú tramitar-les i jutjar-les al mateix temps amb la finalitat d'evitar solucions inconciliables o contradictòries.³ Es tractaria d'una raó més d'oportunitat que de necessitat.

Les dues figures parteixen d'un pressupòsit comú basat en l'existència d'un litigi pendent en un Estat que guarda relació amb el litigi plantejat en un altre Estat.⁴ No obstant això, la diferència entre aquestes dues figures rau en que l'excepció de litispèndència internacional opera quan l'objecte és idèntic als dos processos, de manera que un cop el primer litigi estigui resolt, la decisió a la qual s'arribi impediria, mitjançant l'excepció de cosa jutjada, continuar endavant amb el segon procés.⁵ És per aquest motiu que podríem considerar que la litispèndència s'avança a l'excepció de cosa jutjada, impedint que un mateix procés pugui estar pendent davant de tribunals d'Estats membres diferents. En canvi, la connexitat no opera sols quan hi hagi una relació d'identitat sinó quan hi ha connexió entre els dos processos, de manera que la resolució del primer pot tenir alguna eficàcia sobre el segon.⁶

Ambdues figures, són instruments processals que s'articulen amb l'objectiu d'evitar la simultaneïtat de procediments entre les mateixes parts i el mateix objecte, però també tenen l'objectiu d'evitar la duplictat de costes processals i garantir a nivell internacional la tutela judicial efectiva i l'eficàcia de les decisions judicials, tenint com a fi últim evitar resolucions incompatibles i, conseqüentment, obstacles en el moment del reconeixement i execució de les mateixes. En el fons és una manera de coordinar aquesta diversitat de poders judicials facilitant que només hi hagi un òrgan jurisdiccional legítimament competent, tractant de garantir una bona administració de justícia i l'accés a la mateixa.

---

³ Aquesta definició es pot extreure de la definició donada pel Reglament 1215/2012 a l'article 30 i la donada per la LCJIC a l'article 40.

⁴ GARCIMARTÍN ALFÉREZ, F.J. "Derecho internacional Privado" Cit., p.207

⁵ ídem

⁶ ídem

1.2 Fonts de la litispèndència i connexitat en matèria civil i mercantil

L'evolució que està experimentant el Dret internacional privat espanyol gràcies a la comunitarització d'aquesta part de l'ordenament jurídic, és la causa de que tot i que encara té un gran component de normes emanades del legislador espanyol, progressivament veiem com sota la necessitat de consolidar el mercat interior, les normes de Dret internacional privat progressivament es van comunitaritzant, tot i que també hi ha normes d'origen internacional que formen part d'aquest sistema de fonts. Per tant, si tenim en compte l'origen o àmbit de producció de les fonts, a l'àmbit del Dret internacional privat espanyol podem fer referència a tres tipus de fonts: fonts d'origen comunitari o institucional, fonts d'origen internacional i fonts d'origen intern.

1.2.1 Fonts d'origen institucional o comunitari

A l'àmbit de la Unió Europea, és important la generació de normes de Dret internacional privat d'origen institucional i, aquestes estan constituïdes majoritàriament per Reglaments. Aquesta pràctica atén a la necessitat de garantir el correcte funcionament del mercat interior.⁷ Les fonts de Dret internacional privat institucional prevalen sobre les normes d'origen convencional o autònom, en virtut del principi de primacia del Dret comunitari⁸, si bé cal tenir en compte en cada moment les relacions que s'estableixin en cadascuna d'aquestes disposicions. De les regulacions d'origen institucional que farem esment a continuació i, que contenen disposicions sobre litispèndència i connexitat, haurem de tenir en compte quin és el seu àmbit d'aplicació territorial o espacial, material i temporal, per tal de determinar quina resulta aplicable a cada circumstància.

En aquest sentit, hem de tenir en compte els següents reglaments: el Reglament (CE) 1215/2012 de 12 de desembre de 2012⁹, relatiu a la competència judicial i a l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil; el Reglament (CE) n° 2201/2003 de

---

⁷ Veure l'Exposició de Motius dels següents Reglaments europeus: considerant 4 de l'exposició de motius del Reglament n° 1215/2012; considerant 1 de l'exposició de motius del Reglament n° 4/2009, del Reglament n° 2201/2003 i del Reglament n° 650/2012; considerant 3 a 5 del Reglament n° 2015/848.

⁸ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S., "*Derecho internacional Privado*", 8ª ed., Cizur Menor: Civitas, Thomson Reuters, 2015. p. 39

⁹ Reglament (CE) 1215/2012 del Parlament Europeu i del Consell de 12 de desembre de 2012, relatiu a la competència judicial i a l'execució de resolucions judicials en matèria civil y mercantil, DOUE n° 351, 20 de desembre de 2012.

27 de novembre de 2003¹⁰ en matèria matrimonial i de responsabilitat parental; el Reglament (CE) n° 4/2009 de 18 de desembre de 2008¹¹, en matèria d'obligacions d'aliments i; el Reglament (CE) 650/2012 de 4 de juliol de 2012¹², en matèria de successions *mortis causa*. Addicionalment, cal fer referència al Reglament (UE) 2015/848 de 20 de maig de 2015¹³ que serà aplicable a partir de juny de 2017, i substituirà al Reglament (CE) n° 1346/2000 del Consell, de 29 de maig de 2000,¹⁴ doncs tot i que aquest Reglament no té normes específiques de litispendència, conté unes regles de competència detallades (arts. 3 a 5) i, a més, respecte la connexitat conté una regulació específica a l'article 6 que remet al Reglament 1215/2012.

1.2.2 *Fonts d'origen internacional*

En relació a les fonts d'origen internacional, ens estariem referint fonamentalment al Dret internacional privat convencional. A l'àmbit de la competència judicial internacional, on s'emmarquen les figures de litispendència i connexitat, sobretot incideixen textos multilaterals que circumscriuen la seva aplicació a un àmbit d'aplicació espacial limitat.¹⁵ Cal dir que la importància i diversitat dels convenis internacionals com a font del Dret internacional privat, exigeix un correcte processament de delimitació normativa, tant entre els tractats i el Dret internacional privat autònom, com entre els diferents tractats entre sí.

És important destacar que el Conveni de Brussel·les de 1968¹⁶, va ser el primer instrument comunitari que va introduir normes de litispendència i connexitat al seu articulat.

---

¹⁰ Reglament (CE) n° 2201/2003 del Consell de 27 de novembre de 2003 relatiu a la competència i reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria matrimonial i de responsabilitat parental, pel que es deroga el Reglament (CE) n° 1347/2000, DOUE núm. 338, de 23 de desembre de 2003.

¹¹ Reglament (CE) n° 4/2009, de 18 de desembre de 2008, relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement i l'execució de les resolucions i la cooperació en matèria d'obligacions d'aliments. DOUE núm. 7, de 10 de enero de 2009.

¹² Reglament (CE) 650/2012 del Parlament Europeu i del Consell de 4 de juliol de 2012, relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement i a l'execució de les resolucions, DOUE núm. 201, de 27 de juliol de 2012.

¹³ Reglament (UE) 2015/848 del Parlament Europeu i del Consell de 20 de maig de 2015, sobre procediments d'insolvència DOUE n° 160 de 30 de juny del 2000.

¹⁴ Reglament (CE) 1346/2000 del Parlament Europeu i del Consell de 20 de maig de 2015 sobre procediments d'insolvència. DOUE n° 160 de 30 de juny del 2000.

¹⁵ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S. "*Derecho internacional Privado*", cit. p. 35.

¹⁶ El Conveni de Brussel·les continua sent aplicable als territoris dels Estats membres que entren dins del seu àmbit d'aplicació territorial i que estan exclosos del Reglament 1215/2012 en virtut de l'article 355 del TFUE, és a dir, encara avui continua sent aplicable als territoris d'Ultramar.

Com a fonts internacionals, primerament farem referència als tractats multilaterals. En aquest sentit, tenim el Conveni de Lugano de 30 d'octubre de 2007, relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil¹⁷, que va ser negociat per la Comissió en nom de la Comunitat, amb Islàndia, Noruega, Suïssa i Dinamarca. Cal dir que, les regles contingudes en aquest Conveni relatives a la litispendència i la connexitat (articles 27 i 28), s'aplicaran quan la demanda s'hagi presentat davant dels òrgans jurisdiccionals d'un Estat part del Conveni i que al mateix temps no sigui part del Reglament 1215/2012, és a dir, quan es tracti de Noruega, Islàndia i Suïssa.

A més, com a tractats multilaterals també podem fer referència a altres dos convenis: el Conveni de La Haya de 1996¹⁸, en matèria de responsabilitat parental i mesures de protecció dels nens, ratificat per Espanya a l'any 2010,¹⁹ que introdueix una regla de litispendència al seu article 13 i; el Conveni relatiu al Contracte de Transport Internacional de Mercaderies per Carretera (CRM) de 1956,²⁰ que conté una norma de litispendència a l'apartat segon de l'article 31.

Finalment, també tenim convenis bilaterals com és el Conveni entre el Regne d'Espanya i el Regne de Marroc sobre assistència judicial, reconeixement i execució de resolucions judicials en matèria de dret de custòdia i dret de visita i devolució de menors, de 30 de maig de 1997²¹, que conté a l'article 23.5 una regla de litispendència. Així mateix, podem fer referència al Tractat bilateral entre el Regne d'Espanya i la República de El Salvador sobre competència judicial, reconeixement i execució de sentències en matèria

---

¹⁷ Decisió del Consell, de 15 d'octubre de 2007, relativa a la signatura, en nom de la Comunitat, del Conveni relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil. «DOUE» núm. 339, de 21 de desembre de 2007.

¹⁸ Conveni de la Haya de 19 d'octubre de 1996, relatiu a la Competència, la Llei aplicable, el Reconeixement, l'Execució i la Cooperació en matèria de Responsabilitat parental i Mesures de Protecció dels nens.

¹⁹ Instrument de Ratificació del Conveni relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement, l'execució i la cooperació en matèria de responsabilitat parental i de mesures de protecció dels nens, fet a La Haya el 19 d'octubre de 1996. «BOE» núm. 291, de 2 de desembre de 2010.

²⁰ Instrument d'Adhesió de Espanya al Conveni relatiu al Contracte de Transport Internacional de Mercaderies per Carretera (C. M. R.), fet a Ginebra el 19 de maig del 1956, «BOE» núm. 109, de 7 de maig de 1974.

²¹ Conveni entre el Regne d'Espanya i el Regne de Marroc sobre assistència judicial, reconeixement i execució de resolucions judicials en matèria de dret de custòdia i dret de visita i devolució de menors, fet a Madrid de 30 de maig de 1997, «BOE» núm. 150, de 24 de juny de 1997.

Civil i Mercantil²², que conté regles de litispendència i connexitat a l'article 7. No obstant, aquest tractat va ser derogat al 2009 pel Conveni Bàsic de Cooperació entre el Regne d'Espanya i la República de El Salvador de 29 d'octubre de 2008, i aquest Conveni no conté cap regla que reguli aquestes figures processals.²³

1.2.3 Fonts d'origen intern

Les fonts d'origen intern són qualificades des del Dret internacional privat com dret autònom en el sentit de que són de producció pròpia, és a dir, estem fent referència a les normes produïdes pel propi legislador intern espanyol.

En aquest àmbit tenim la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial²⁴, que després de la seva reforma a l'any 2015, s'ha incorporat l'article 22 nonies que introdueix una referència a l'excepció de litispendència i connexitat internacional, indicant que la seva tramitació seguirà el que indiquin les normes generals que regulen les lleis processals. Per tant, haurem d'atendre als articles 37 a 40 de la Llei 29/2015, de 30 de juliol, de Cooperació Jurídica Internacional en matèria civil²⁵, que per primer cop al Dret internacional privat autònom regula l'excepció de litispendència i connexitat.

---

²² Tractat bilateral entre el Regne d'Espanya i la República de El Salvador sobre competència judicial, reconeixement i execució de sentències en matèria civil i mercantil, fet a Madrid el 7 de novembre del 2000. BOE núm. 256/2001, de 25 d'octubre de 2001.

²³ Conveni Bàsic de Cooperació entre el d'Espanya i la República de El Salvador, fet "ad referèndum" a San Salvador el 29 d'octubre de 2008. BOE núm. 41, de 16 de febrero de 2010.

²⁴ Llei Orgànica 6/1985, de 1 de juliol, del Poder Judicial, reformada per la Llei Orgànica 7/2015, de 21 de juliol, «BOE» núm. 174.

²⁵ Llei 29/2015, de 30 de juliol, de cooperació jurídica internacional en matèria civil. «BOE» núm. 182, de 31 de juliol de 2015.

2. LA REGULACIÓ DE LA LITISPENDÈNCIA I CONNEXITAT EN MATÈRIA CIVIL I MERCANTIL A LA NORMATIVA DE LA UE: CONCEPTE I REGULACIÓ

2.1 Diferents regulacions en el temps

En aquest punt, determinarem quins han sigut els antecedents històrics en la regulació de la competència judicial i l'execució de les resolucions judicials en matèria civil i mercantil, centrant-nos en les figures de litispèndència i connexitat.

En primer lloc, hem de fer referència al Conveni de Brussel·les de 1968²⁶, relatiu a la competència judicial i a l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil, firmat a Brussel·les el 27 de setembre de 1968. Aquest conveni va significar un instrument d'integració dels ordenaments jurídics dels Estats comunitaris, que tractava d'uniformar el dret processal civil internacional, en compliment de la obligació de l'art 220.4 del Tractat de Roma, constitutiu de la Comunitat Econòmica Europea (CEE)²⁷, vinculat al problema de la protecció i la seguretat jurídica que requeria l'èxit del Mercat Comú.²⁸ Podem dir que el risc al sistema comunitari derivava de la pluralitat de criteris de competència que s'incorporaven al Conveni, que podia donar lloc a la concurrència de processos, ja que podien resultar competents els tribunals de diferents Estats contractants per conèixer d'una mateixa causa o causes vinculades entre sí. Així doncs, i tal i com exposa Elena Cano²⁹, amb l'objectiu mediat d'impedir decisions incompatibles o bé inconciliables i de concentrar els procediments pendents davant un únic fur competent, van ser consagrades les figures de litispèndència i connexitat a la Secció 8ª del Conveni, articles 21 i 22, respectivament. L'article 23 va incorporar una regla respecte la concurrència de competències exclusives en matèria de litispèndència o connexitat internacional.

---

²⁶ Modificat posteriorment pels convenis d'adhesió de nous Estats membres al mateix Conveni: Conveni relatiu a l'adhesió del Regne de Dinamarca, Irlanda i el Regne Unit signat a Luxemburg el 9 d'octubre de 1978, (DO L 304 de 30 de octubre de 1978, p. 1; EE 01/02, p.131); Conveni relatiu a l'adhesió de Grècia de 25 d'octubre de 1982 (DO L 388, de 31 de desembre de 1982, p. 1; EE 01/03, p. 234); Conveni relatiu a l'adhesió d'Espanya i San Sebastià de 26 de maig de 1989 (conveni de San Sebastià, DO L 285, de 3 de octubre de 1989, P-1).

²⁷ CANO BAZAGA, E., "La litispèndència comunitaria", Madrid, Eurolex, 1997., p. 57

²⁸ DESANTES REAL, M. "La competencia judicial en la Comunidad Europea" Barcelona: Bosch, 1986, p. 18

²⁹ CANO BAZAGA, E., "La litispèndència comunitaria", cit., p. 58

No obstant, els Estats no comunitaris dels Estats membres de l'Associació Europea de Lliure Comerç (AELC) no es podien adherir al Conveni de Brussel·les, per tant, amb l'objectiu d'estendre les regles contingudes al Conveni de Brussel·les als Estats membres de l'AELC,³⁰ es va promulgar el Conveni de Lugano de 16 de setembre de 1988³¹, per tal de crear un espai judicial europeu, que avarques tant la UE com la AELC. Posteriorment, aquest Conveni ha sigut substituït pel Conveni de Lugano II de 30 d'octubre de 2007³², i que va entrar en vigor el dia 1 de gener de 2010. Actualment el Conveni de Lugano únicament s'aplica a les relacions entre Islàndia, Noruega i Suïssa entre sí i amb els espais comunitaris.

A l'any 2002 va entrar en vigor el Reglament 44/2001 del Consell³³, de 22 de desembre, relatiu a la competència judicial i a l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil, i va substituir al Conveni de Brussel·les de 1968. Aquest reglament té el seu origen al mateix Conveni i va constituir la seva transformació en acte legislatiu de la UE.³⁴ Segons Fernández Rozas i Sánchez Lorenzo³⁵, va suposar un dels actes normatius promulgats sobre la base competencial de l'article 65 TCE, després de la seva revisió pel Tractat d'Amsterdam, i va suposar la conversió del Conveni de Brussel·les de 1968 en un acte normatiu institucional. En un primer moment, el Reglament Brussel·les I era aplicable als Estats membres de la Unió Europea als que se'ls hi aplica el TFUE, excepte Dinamarca. No obstant, mitjançant la Decisió 2006/325/CE del Consell³⁶, es va acordar l'aplicació de les disposicions del Reglament nº 44/2001 a Dinamarca i, per

---

³⁰ CALVO CARAVACA, A.L. y CARRASCOSA GONZÁLEZ, J., “*Derecho Internacional Privado*” 13ª ed., Granada: Comares, 2012., p. 257

³¹ Conveni relatiu a la competència judicial i a l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil. Fet a Lugano el 16 de setembre de 1988, DOUE nº L 319 de 25 de novembre de 1988, p. 00009-0048

³² Decisió del Consell 2007/712/CE, de 15 d'octubre de 2007, relativa a la signatura, en nom de la Comunitat, del Conveni relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil. DOUE núm. 339, de 21 de desembre de 2007, pàgines 1 a 41

³³ Reglament 44/2001 del Consell³³, de 22 de desembre, relatiu a la competència judicial i a l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil, «DOUE» núm. 12, de 16 de enero de 2001, páginas 1 a 23

³⁴ ESPLUGUES MOTA, C, IGLESIAS BUHIGUES, JL, & PALAO MORENO, G. “*Derecho internacional privado*” 9ª ed. Valencia: Tirant lo Blanch, 2015., p. 111

³⁵ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S. “*Derecho internacional Privado*”, cit., p. 60

³⁶ Decisió del Consell, de 27 d'abril de 2006, relativa a la celebració de l'Acord entre la Comunitat Europea i el Regne de Dinamarca relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil.

tant, aquesta normativa se li aplica a títol de normativa internacional convencional.³⁷ A més, el Conveni de Brussel·les va continuar i continua encara avui en vigor respecte els territoris d'ultramar³⁸ dels Estats membres ja que aquests també quedaven exclosos de l'aplicació del Reglament Brussel·les I en virtut de l'article 355 TFUE. Concretament, les dues figures processals que són objecte d'estudi en aquest treball es trobaven regulades als articles 27 a 30 del Reglament. Aquests articles pràcticament reproduïen les normes contingudes al Conveni respecte la litispendència i la connexitat. Cal precisar que a diferència del Conveni, es va introduir un article relatiu a les regles que determinen quan es considera que un tribunal coneix el litigi.

El 10 de gener de 2015, el Reglament n° 44/2001 va quedar substituït pel Reglament (UE) n° 1215/2012 del Parlament Europeu i del Consell de 12 de desembre de 2012, també conegut com Brussel·les I bis. La reforma del Reglament Brussel·les I ha tractat de millorar i facilitar la lliure circulació de les resolucions judicials, es buscava una millora del funcionament a nivell internacional. Pel que fa a l'àmbit d'aplicació territorial d'aquest Reglament, no hi ha cap diferència respecte el Reglament Brussel·les I, és a dir, és un Reglament d'aplicació als territoris dels Estats membres, excepte Dinamarca, que com ja hem indicat prèviament, s'aplica a títol de normativa internacional convencional, i excepte els territoris d'ultramar en virtut dels quals continua en vigor el Conveni de Brussel·les de 1968. La nova redacció del Reglament ha incorporat importants novetats als articles 29 a 34 relatius a les normes de litispendència i connexitat.

Finalment, tenint en compte que el Reglament Brussel·les I bis exclou del seu àmbit d'aplicació determinades matèries (art. 1.2 RBIBis), hem de fer referència al conjunt de Reglaments que a nivell comunitari regulen matèries més específiques de l'àmbit civil i mercantil i que també contenen normes sobre litispendència i connexitat. En aquest sentit, a l'any 2001 va entrar en vigor el Reglament (CE) n° 1347/2000 de 29 de maig de

---

³⁷ Considerant 8 del Reglament (UE) n° 1215/2012 del Parlament Europeu i del Consell de 12 de desembre de 2012 relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil.

³⁸ Departaments francesos d'Ultramar, Gibraltar (amb les matisacions de l'acord entre Espanya i Regne Unit de 19 d'abril del 2000) i les Illes Aland.

2000³⁹, relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions en matèria matrimonial i de responsabilitat parental sobre fills comuns que contenia una norma de litispendència a l'article 11. Aquest Reglament va ser substituït pel Reglament 2201/2003 que va entrar en vigor a l'agost del 2004 però no va ser aplicable completament fins al març del 2005 i, que també contenia una norma sobre litispendència a l'article 19. Més endavant, al 2009 es va publicar el Reglament 4/2009 relatiu a la regulació d'obligacions alimentàries, que va entrar en vigor l'any 2011 segons disposa el seu article 76. Aquest instrument normatiu també va incorporar normes sobre litispendència i connexitat als articles 12 i 13. Finalment, l'any 2012 es va regular la matèria de successions al Reglament 650/2012 que amb caràcter general va entrar en vigor al 2015 i va incorporar normes de litispendència i connexitat als articles 18 i 19, respectivament.

Malgrat l'existència d'aquest conjunt d'instruments normatius, en el proper apartat ens centrarem en el Reglament Brussel·les I bis, establint quina regulació estableix respecte la litispendència i la connexitat i quines són les principals novetats que s'han incorporat respecte el Reglament Brussel·les I.

2.2 La litispendència i la connexitat en el Reglament 1215/2012

El Reglament Brussel·les I bis és el resultat de la revisió del Reglament Brussel·les I i, ha constituït una de les reformes més importants del Dret Internacional Privat Europeu⁴⁰. No obstant, tal i com afirma el professor Rafael Arenas, *“la reforma ha sigut menys revolucionària del que anunciaven els Llibre Verd de 2009⁴¹ i la Proposta de 2010⁴²; però tot i això els canvis introduïts incidiran de forma rellevant tant en el sistema de competència judicial internacional com en el procediment per aconseguir l'eficàcia extraterritorial de les decisions”*⁴³. Malgrat que el Reglament 44/2001 va ser

---

³⁹ Reglament (CE) n° 1347/2000 del Consell, de 29 de maig del 2000, relatiu a la competència, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria matrimonial i de responsabilitat parental sobre els fills comuns. DOUE 160 de 30 de juny del 2000

⁴⁰ ARENAS, R. *“Derecho internacional privado”* Revista Española de Derecho Internacional Privado, Sección Información y Documentación (2013). Págs. 377-403, p. 377

⁴¹ Llibre verd sobre la revisió del Reglament (CE) n° 44/2001, relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil, COM (2009) 175 final.

⁴² Proposta de la Comissió de 14 de desembre de 2010: Proposta de REGLAMENT DEL PARLAMENTO EUROPEO I DEL CONSELL relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil, COM(2010) 748 final

⁴³ ARENAS, R., *“Derecho internacional privado”* Revista Española de Derecho Internacional Privado, Sección Información y Documentación REDI, vol. LXV (2013), p. 382

satisfactori en la seva aplicació, precisava millorar algunes de les seves disposicions⁴⁴, entre les que es trobaven les relatives a la litispendència i connexitat internacional. El que es perseguia amb la revisió era millorar l'accés a la justícia en els litigis transfronterers i facilitar encara més la lliure circulació de resolucions judicials en el marc judicial europeu.⁴⁵

Actualment, el Reglament regula la litispendència i la connexitat als articles 29 a 34. No obstant, abans de començar a analitzar aquestes disposicions, és important fer una precisió respecte la jurisprudència del TJUE. Tal i com es desprèn del considerant 34⁴⁶ del preàmbul del Reglament Brussel·les I bis, s'ha de garantir una continuïtat en relació a la interpretació que fa el TJUE respecte el Conveni de Brussel·les de 1968, el Reglament 44/2001 i el Reglament 1215/2012, de forma que sempre i quan no variï substancialment el contingut del precepte objecte d'interpretació per part del TJUE, la jurisprudència serà extrapolable a l'àmbit del Reglament Brussel·les I bis.

En aquest context, també convé destacar la interpretació que ha fet el TJUE respecte l'article 19 relatiu a la litispendència del Reglament n° 2201/2003. Així doncs, el Tribunal ha considerat que donada l'equivalència d'aquest article amb l'article 27 del Reglament n° 44/2001, ja que els dos incorporen un mecanisme similar per resoldre els casos de litispendència, les consideracions del TJUE respecte l'article 27 seran igualment aplicables a l'article 19.⁴⁷ Tenint en compte que el nou Reglament 1215/2012 ha incorporat novetats respecte el reglament 44/2001, ens fa plantejar-nos la qüestió de si el TJUE també interpretarà que resulta aplicable la jurisprudència del Reglament 1215/2012.

2.2.1 Litispendència; article 29 del Reglament

En relació a la litispendència, l'article 29 del Reglament estableix que quan es formulin demandes amb el mateix objecte, la mateixa causa i entre les mateixes parts davant d'òrgans jurisdiccionals d'Estats membres diferents, el tribunal davant del que es va formular la segona demanda suspendrà d'ofici el procediment fins que el tribunal

---

⁴⁴ LUZ LORENZO, M. "Las novedades introducidas en el espacio judicial europeo a partir del reglamento 1215/2012". Artículos doctrinales. Litigación y arbitraje. Núm. 4/2015, Julio 2015., p.8

⁴⁵ LUZ LORENZO, M. "Las novedades introducida...", cit., p. 8

⁴⁶ Considerant 34 de l'exposició de motius del Reglament 1215/2012.

⁴⁷ STJUE de 6 d'octubre de 2015, Assumpte C-489/14, A contra B., ap. 27

davant del que es va interposar la primera demanda declari sobre la seva competència. D'aquesta forma, si el tribunal que ha conegut en primer lloc del litigi es declara competent, el tribunal que ha conegut en segon lloc s'abstindrà a favor del primer. Per tant, la norma de litispendència introduïda al reglament obliga al tribunal que està coneixent en segon terme a suspendre d'ofici el procediment, és a dir, el tribunal no té discreció per decidir si suspèn o no el procediment sinó que té l'obligació de fer-ho. Segons Fernández Rozas i Sánchez Lorenzo,⁴⁸ el règim de la litispendència està ubicat de forma sistemàtica en el Capítol dedicat a les normes de competència judicial internacional i obeeix a la lògica del reconeixement i execució de decisions, tal i com demostrat a la Sentència del TJCE de 9 d'octubre de 1997⁴⁹ amb l'aplicació dels criteris propis d'aquest àmbit per resoldre un problema d'aplicació temporal del Conveni de Brussel·les.

L'excepció de litispendència internacional estableix uns requisits que han de concórrer per poder afirmar que és aplicable l'article 29 RBIbis: que s'hagin formulat demandes davant de diferents Estats membres amb identitat de parts, objecte i causa. A les conclusions de l'Advocat General Niilo Jääskinen, de 30 de gener de 2014 sobre l'assumpte Weber⁵⁰, s'estableix que el Tribunal de Justícia ha de precisar quin és el significat de les expressions utilitzades pel Reglament com a criteris per a determinar l'existència de litispendència, és a dir, el Tribunal ha de definir què s'entén per identitat de parts, d'objecte i de causa. Tal i com va declarar el Tribunal de Justícia a la sentència de 8 de desembre de 1987, Gubish Maschinenfabrik⁵¹, els conceptes que utilitzava l'article 21 per determinar una situació de litispendència s'havien de considerar autònoms. A continuació, delimitarem què s'entén per cadascuna d'aquests requisits.

Respecte la primera expressió "*entre les mateixes parts*", s'ha d'interpretar de manera que es garanteixi el dret de cada part a invocar, davant dels tribunals competents, els seus interessos respectius, tal i com s'estableix a la Sentència TJCE de 19 de maig de 1998, assumpte C-351/96.⁵² Per tant, s'interpreta d'una manera restrictiva per tal de no

---

⁴⁸ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S. "*Derecho internacional Privado*", cit., p. 90

⁴⁹ STJCE de 9 d'octubre de 1997, Assumpte C-163/95, von Horn contra Cinnamond.

⁵⁰ Conclusiones del abogado general Sr. Niilo Jääskinen, de 30 de Enero de 2014, Assumpte C-438/12 Weber.

⁵¹ STJUE 8 de desembre de 1987, Assumpte C-144/86, Gubisch Maschinenfabrik contra Palumbo., ap. 11

⁵² STJCE de 19 de maig de 1998, Assumpte C- 351/96, Drouot Assurances contra Consolidated Metallurgical Industries y otros.

impedir que les parts puguin accionar sobre els seus interessos i, per no limitar el que es coneix com el dret d'accés a la justícia. El Tribunal de Justícia ja va definir aquesta expressió en el marc de la interpretació del Conveni de Brussel·les, declarant que *“la identitat de les parts s’ha d’entendre independentment de la posició d’una i altre en els dos procediments, podent el demandant del primer procediment ser el demandat del segon”*, i viceversa.⁵³ Si bé, com diu l’Advocat General Tesauro⁵⁴, aquesta definició ja es va deduir de la sentència del TJUE de 8 de desembre de 1987, assumpte Gubisch Maschinenfabrik contra Palumbo⁵⁵. En aquest cas, la posició de les parts en el procés no és determinant, ja que la identitat de les parts es pot mantenir amb independència de la seva posició processal, és a dir, que en un procediment sigui part actora i a l’altre ocupi la posició de part demandada.

No obstant, donat que és un concepte que s’ha d’interpretar de forma restrictiva, la jurisprudència del TJCE ha determinat que no existeix identitat de parts quan per un mateix dany es litiga entre subjectes diferents, excepte que els seus interessos siguin idèntics o indissociables. En aquest sentit es pronuncia el TJUE a la ja esmentada sentència de 19 de maig de 1998, assumpte C-351/96⁵⁶. Es tractava d’un assumpte on la primera demanda va ser interposada per l’assegurador d’un vaixell contra el propietari del carregament que es trobava a bord en el moment en que el vaixell havia naufragat i l’assegurador d’aquest carregament i, la segona demanda va ser interposada pel propietari del carregament i l’assegurador del mateix contra el propietari del vaixell i el seu noliejador. En aquest cas, el TJUE va considerar que el precepte relatiu a la litispèndia internacional no era aplicable, excepte que en relació amb l’objecte dels dos litigis, s’acredités que els interessos de l’assegurador del vaixells i els dels seus assegurats per una banda i, els interessos del propietari i del noliejador del vaixell per altre banda, eren idèntics i indissociables.

Finalment, convé mencionar la possibilitat de que ens trobem en una situació on hi hagi pluralitat de parts en cadascun dels processos, és a dir, varis demandants i/o demandats,

---

⁵³ STJUE de 6 de desembre de 1994, Assumpte C- 406/92, Taty contra Maciej Rataj.

⁵⁴ Conclusions de l’Advocat General Giuseppe Tesauro, de 13 de juliol de 1994, Assumpte C- 406/92, Taty contra Maciej Rataj

⁵⁵ STJUE 8 de desembre de 1987, Assumpte C- 144/86, Gubisch Maschinenfabrik contra Palumbo

⁵⁶ STJCE de 19 de maig de 1998, Assumpte C- 351/96, Drouot Assurances contra Consolidated Metallurgical Industries y otros

i no totes les parts siguin coincidents en els dos processos. En aquest supòsit s'aplicaria el principi de separabilitat, de manera que la litispendència només actuaria respecte aquelles parts que són coincidents als dos processos. Així doncs, quan només existeixi identitat parcial entre elles, s'aplicarà l'excepció de la litispendència però només respecte les parts que siguin idèntiques als dos procediments, sense perjudici de que continuï el procediment entre les demés parts. En aquest sentit s'ha pronunciat el TJCE a la sentència de 6 de desembre de 1994 assumpte Taty.⁵⁷

Deixant de banda la primera expressió, ara procedirem a delimitar l'expressió "*el mateix objecte i la mateixa causa*". El TJUE també ha donat una interpretació autònoma del concepte. Atenent a la jurisprudència, el Tribunal de Justícia a les sentències amb assumpte C- 406/92⁵⁸, C-39/02⁵⁹, C-111/01⁶⁰ i C-406/92⁶¹, ha determinat que el concepte de causa fa referència als fets i a les normes jurídiques aplicables i el concepte d'objecte fa referència a allò que es pretén amb les demandes. El tribunal ha interpretat els dos conceptes en sentit ampli, de forma que el que és rellevant per determinar si existeix identitat no és el *petitum* o *causa petendi* en sentit tècnic-jurídic, sinó el fet de que s'estigui discutint essencialment el mateix davant dels dos tribunals i, per tant, es puguin produir resultats inconciliables.⁶² La STJCE de 8 de desembre de 1987, amb assumpte 144/87⁶³, estableix que estem davant d'identitat d'objectes quan en un primer Estat membre es plantegi una demanda d'anul·lació o resolució d'un contracte de compravenda internacional i al segon Estat membre es plantegi l'execució del mateix contracte. En els dos casos el que s'està discutint és l'eficàcia de la relació contractual de manera que podem considerar que sí hi ha identitat d'objecte. Així mateix, el TJUE a la sentència amb assumpte Taty⁶⁴, va declarar que es tracta del mateix objecte quan en la primera demanda es sol·licitava que es declarés que el demandat no era responsable d'un dany al·legat pels demandants, mentre que a la segona demanda presentada posteriorment pels demandants, es sol·licitava que es declarés que el demandat del primer procediment era responsable del perjudici. En aquest cas, es considera que és el

---

⁵⁷ STJUE de 6 de desembre de 1994, Assumpte C- 406/92, Taty contra Maciej Rataj., ap. 34

⁵⁸ STJUE de 6 de desembre de 1994, Assumpte C- 406/92, Taty contra Maciej Rataj

⁵⁹ STJCE de 14 d'octubre de 2004, Assumpte C-39/02, Mærsk Olie & Gas

⁶⁰ STJCE de 8 de maig de 2003, Assumpte C-111/01, Gantner Electronic

⁶¹ STJUE de 6 de desembre de 1994, Assumpte C- 406/92, Taty contra Maciej Rataj., ap. 39 i 41

⁶² GARCIMARTÍN ALFÉREZ, F.J. "Derecho internacional Privado"., cit., p.2

⁶³ STJUE 8 de desembre de 1987, Assumpte C- 144/86, Gubisch Maschinenfabrik contra Palumbo

⁶⁴ STJUE de 6 de desembre de 1994, Assumpte C- 406/92, Taty contra Maciej Rataj., ap. 42 i 43

mateix objecte ja que l'existència o inexistència de responsabilitat és el centre dels dos procediments.

Tanmateix, convé destacar la sentència de 8 de maig de 2003, amb assumpte C-111/01⁶⁵, on el TJUE va declarar que l'article 21 del Conveni s'havia d'interpretar en el sentit de que, per apreciar si dues demandes formulades entre les mateixes parts davant d'òrgans jurisdiccionals d'Estats membres diferents tenen el mateix objecte, s'havia de tenir en compte únicament les pretensions dels respectius demandants i no els motius d'oposició invocats per un demandat. D'aquesta manera, el TJUE va considerar que no existia identitat d'objecte i causa quan en un Estat membre una part sol·licitava una indemnització per resolució abusiva de contracte i en un altre Estat membre l'altre part sol·licitava el pagament corresponent a mercaderies ja entregades en virtut del mateix contracte.

A més, segons Niilo Jääskinen i Philippe Léger, l'existència d'una identitat de causa i d'objecte no pot ser apreciada independentment de la qüestió de si existeix identitat de parts, és a dir, que la falta d'un dels requisits és suficient per considerar que no resulta aplicable la regla de litispèndència.⁶⁶

Per acabar, podem dir que l'objectiu d'aquesta figura processal és evitar la duplicitat de procediments i facilitar la lliure circulació de decisions judicials, evitant la coexistència de dues decisions sobre la mateixa causa incompatibles entre sí i perjudicials, per tant, evitar decisions inconciliables. Per assolir aquest objectiu, l'òrgan davant del qual es procedeix a interposar la segona demanda ha de suspendre el procediment mentre que el tribunal davant del qual es va presentar la primera demanda es declara o no competent. Si es declara competent, el segon tribunal s'haurà d'inhibir a favor del primer tribunal. Per contra, si el primer tribunal es declarés incompetent, el segon tribunal podria seguir amb el procediment. És un mecanisme amb caràcter objectiu i automàtic.⁶⁷ Així doncs, l'article 29 del Reglament Brussel·les I bis imposa la suspensió del segon tribunal.

---

⁶⁵ STJCE de 8 de maig de 2003, Assumpte C-111/01, Gantner Electronic

⁶⁶ Conclusiones del abogado general Sr. Niilo Jääskinen, de 30 de Enero de 2014, Assumpte C-438/12 Weber., ap. 64 i Conclusiones de l'Advocat General Philippe Léger, de 13 de julio de 2004, Assumpte C-39/02, Maersk Olie & Gas., ap. 33.

⁶⁷ STJCE de 8 de maig de 2003, Assumpte C-111/01, Gantner Electronic., ap.30

També convé destacar que, per a que sigui efectiva la suspensió i abstenció prevista al Reglament, no es té en compte el domicili de les parts als dos procediments sinó que per la seva aplicació és suficient que les demandes s'hagin presentat davant d'Estats membres diferents⁶⁸. En aquest sentit es pronuncia el TJUE a la sentència de 27 de juny de 1991, assumpte 351/89⁶⁹ i a la sentència de 9 de desembre del 2003 assumpte C-116/02⁷⁰, determinant que s'ha de fer una interpretació ampla de l'aplicació de l'art 21 del Conveni de Brussel·les (actual art. 29 RBIbis) “*que inclogui totes les situacions de litispèndència davant dels tribunals d'Estats contractants, amb independència del domicili de les parts*”. Aquesta interpretació de l'article 21 del Conveni de Brussel·les es pot fer extensiva a l'actual article 29 del Reglament 1215/2012. És condició suficient que les demandes s'hagin presentat davant de tribunals d'Estat membres diferents.

2.2.2 Connexitat: article 30 del Reglament

A l'àmbit del Reglament Brussel·les I bis, la connexitat la trobem regulada a l'article 30. L'apartat primer d'aquest article disposa que “*quan demandes connexes estiguin pendents davant d'òrgans jurisdiccionals d'Estats membres diferents, l'òrgan jurisdiccional davant el que s'hagi presentat la demanda posterior podrà suspendre el procediment*”. L'article faculta a l'òrgan que està coneixent en segon lloc del litigi a suspendre el procediment, és a dir, li dóna un marge de discreció. A més, l'apartat segon de l'article 30 RBIbis també faculta al tribunal a declinar la seva competència quan la demanda presentada en primer lloc estigui pendent en primera instància, amb la condició de que el tribunal que coneix en primera instància sigui també competent per conèixer de la segona demanda i la seva llei permeti l'acumulació d'accions connexes. Aquest últim punt suposa una novetat respecte l'article 28.1 del Reglament 44/2001, ja que aquest exigia que les dues demandes connexes estiguessin pendents en primera instància.

En aquest context, convé concretar que les demandes connexes són aquelles demandes vinculades entre sí per una relació tan estreta que seria oportú tramitar-les i jutjar-les al mateix temps per tal d'evitar resolucions contradictòries (art. 30.3 RBIbis). Cal precisar

---

⁶⁸ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S. “*Derecho internacional Privado*”, cit., p. 90

⁶⁹ STJCE de 27 de juny de 1991, Assumpte C- 351/89, Overseas Union Insurance Ltd y otros/New Hampshire Insurance Company, ap.16

⁷⁰ STJUE de 9 de desembre de 2003, Assumpte C-116/02 Gasser., ap. 41

que, per a que existeixi connexitat és suficient que la tramitació separada de dues demandes provoqui un resultat contradictori, sense que sigui necessari que les dues decisions susceptibles de dictar-se puguin donar lloc a conseqüències jurídiques mútuament excloents.⁷¹ Una de les novetats del Reglament 1215/2012 és el canvi de redacció de l'article 30 respecte el precedent del Reglament 44/2001, ja que ja no parla de resolucions "inconciliables" sinó que ara fa referència a resolucions "contradictòries", en el sentit de que presentin un risc de que les dues resolucions dictades per separat donin lloc a conseqüències jurídiques excloents, o que sense ser incompatibles, sigui convenient acumular les accions per facilitar la uniformitat en el enjudiciament dels mateixos fets.⁷² D'aquesta manera, podria ser que les dues decisions resultants dels dos processos poguessin conviure en un mateix sistema jurídic, ja que les seves conseqüències no han de ser necessàriament mútuament excloents. Podem dir que la connexitat aconsella acumular les dues accions per conveniència i no per necessitat.⁷³

El TJUE a la sentència Taty s'ha pronunciat en relació al concepte de connexitat, establint que la connexitat compren tots els supòsits on existeixi risc de solucions contradictòries, incloent aquells supòsits on les resolucions es puguin executar separatament i les seves conseqüències siguin mútuament excloents.⁷⁴ Per tant, la connexitat a diferència de la litispendència, cobreix tant supòsits on només existeix contradicció com altres supòsits en els quals no existint identitat d'objecte, parts i causa, sí que existeix un risc de que les conseqüències de les decisions s'excloïn mútuament.⁷⁵

És important destacar que quan estem davant d'un supòsit de connexitat, el tribunal davant del qual es presenta la segona demanda disposa d'un marge d'apreciació, de forma que té llibertat per valorar d'ofici l'existència de connexitat i per no suspendre el procediment. Aquesta llibertat no existeix en el cas de la litispendència, on necessàriament s'ha de declarar la suspensió del procediment. L'Advocat General Niilo

---

⁷¹ STJUE de 6 de desembre de 1994, Assumpte C- 406/92, Taty contra Maciej Rataj

⁷² FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y DE MIGUEL ASENSIO, P.A., "Derecho Internacional Privado", 4ª ed., Cizur Menor, Civitas, 2015, p. 98

⁷³ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S. "Derecho internacional Privado", cit., p. 95

⁷⁴ STJUE de 6 de desembre de 1994, Assumpte C- 406/92, Taty contra Maciej Rataj

⁷⁵ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S. "Derecho internacional Privado", cit., p. 95

Jääskinen a les conclusions de l'assumpte C-438/12⁷⁶, ha dit que a l'òrgan jurisdiccional se li deixa una facultat discrecional d'apreciació, amb la condició de que respecti la finalitat d'evitar procediments paral·lels davant de tribunals de diferents Estats membres en interès d'una bona administració de justícia. Afegeix que no s'han d'establir uns criteris d'apreciació que siguin vàlids de forma absoluta, sinó que el tribunal ha de tenir la possibilitat de tenir en compte totes les circumstàncies que li permetin determinar si és o no convenient suspendre el procediment.

Així mateix, Niilo Jääskinen⁷⁷ considera necessari establir una relació lògica entre les figures de litispendència i connexitat, és a dir, una certa relació jeràrquica entre aquestes dues disposicions que doni prioritat a l'aplicació de la litispendència respecte la connexitat. Les dues figures tracten d'evitar que es dictin resolucions inconciliables o contradictòries en relació a una mateixa controvèrsia. No obstant, l'advocat ha precisat que els requisits que s'han de complir per tal de determinar que estem davant d'una situació de litispendència són més exigents que respecte la connexitat, ja que en el cas de la litispendència es requereix l'acumulació dels factors d'identitat als que fa referència l'article 29, mentre que l'article 30 relatiu a la connexitat simplement parla de processos que estiguin suficientment vinculats entre sí.⁷⁸ Això implica que quan no es verifiqui el compliment dels requisits de la litispendència, però els dos litigis estiguin suficientment vinculats entre ells, podrien entrar dins de l'àmbit d'aplicació de les disposicions relatives a la connexitat. D'aquesta forma, el fet de que no es pugui aplicar la litispendència no exclou que puguem aplicar la connexitat. A més, la subordinació també es pot justificar pel fet de que la regla de l'article 29 RBIBis sigui imperativa a diferència de l'article 30 RBIBis, que deixa un marge de discreció al tribunal que coneix en segon lloc del litigi. Per tant, segons les paraules l'Advocat General i tenint en compte com opera cadascuna de les figures, podem deduir que existeix una certa subordinació en el sentit de que si no es compleixen els requisits de l'article 29 del Reglament Brussel·les I bis, ens podem plantejar si resulta aplicable l'article 30 del mateix Reglament.

---

⁷⁶ Conclusiones del abogado general Sr. Niilo Jääskinen, de 30 de Enero de 2014, Assumpte C-438/12 Weber., p. 21

⁷⁷ Conclusiones del abogado general Sr. Niilo Jääskinen, de 30 de Enero de 2014, Assumpte C-438/12 Weber., p. 21

⁷⁸ ídem

3. ASPECTES PARTICULARS DE LA LITISPENDÈNCIA I LA CONNEXITAT A TENIR EN COMPTE EN EL MARC DEL REGLAMENT 1215/2012

3.1 Precisió del moment de presentació de la demanda

Un cop hem definit i determinat què s'entén per litispèndència i connexitat, farem referència a la incorporació d'un altre concepte autònom propi del Reglament: “*la data a partir de la qual s'entén que un tribunal està coneixent d'un assumpte*”⁷⁹. Això contribueix a la seguretat jurídica i contribueix a resoldre de manera eficaç els casos de litispèndència i de connexitat.

Com a regla general, la solució que estableix el Reglament consisteix en optar pel tribunal davant del qual s'ha iniciat amb anterioritat el procediment, exceptuant d'aquesta regla el cas en que el tribunal que conegui en segon lloc hagi estat escollit per les parts (art. 31.2º del Reglament Brussel·les I bis)⁸⁰. Es basa en l'ordre cronològic en el que es van presentar les demandes.⁸¹

La sentència del TJCE de 7 de juny de 1984, assumpte 129/83⁸², estableix que el tribunal on s'havia iniciat amb anterioritat el procediment era “*la jurisdicció davant la qual es van complimentar en primer lloc les condicions que van permetre concloure en una litispèndència definitiva, havent de ser apreciades aquestes condicions segons la llei nacional de cadascuna de les jurisdiccions implicades*”. La diversitat dels criteris establerts en els diferents sistemes jurídics nacionals per considerar que es donaven les condicions d'una eventual litispèndència o connexitat impedia establir un concepte autònom. No obstant, el Reglament Brussel·les I ja va incloure unes regles que determinaven en quin moment un òrgan jurisdiccional havia conegut del litigi (art. 30 RBI) i, aquestes regles han sigut perfilades pel nou Reglament I bis. S'ha intentat resoldre el problema obert pel Conveni de Brussel·les establint criteris autònoms per determinar en quin moment s'entén iniciat el litigi i, per tant, determinar quin és el tribunal davant del qual s'ha presentat la primera demanda.

⁷⁹ LUZ LORENZO, M. “Las novedades introducidas...”, p. 8

⁸⁰ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S., “*Derecho internacional Privado*”, p. 90

⁸¹ STJUE de 3 d'abril de 2014 Assumpte C-438/12, Weber., ap. 52; STJUE de 6 d'octubre de 2015, Assumpte C-489/14, A contra B., ap. 30; STJUE de 22 d'octubre de 2015 Assumpte C-523/14, Aannemingsbedrijf Aertssen y Aertssen Terrasements

⁸² STJCE de 7 juny de 1984, Assumpte C-129/83, Zelger contra Salinitri

Així doncs, haurem d'atendre als dos criteris establerts a l'article 32.1 RBIBis: 1) *“S'entén que el tribunal coneix d'un litigi : a) des del moment que se li ha presentat l'escrit de demanda o document equivalen, a condició de que el demandant no deixi de prendre totes les mesures que se li exigeixen per a que s'entregui al demandat la cèdula d'emplaçament. b) si el document ha de notificar-se al demandat abans de la seva presentació a l'òrgan jurisdiccional, en el moment en que ho rebi l'autoritat encarregada de la notificació, a condició de que posteriorment el demandant no deixi de prendre totes les mesures que se li exigeixen per presentar el document a l'òrgan jurisdiccional.”* A més, a diferència del Reglament Brussel·les I, l'art. 32.1 RBIBis ha precisat que l'autoritat encarregada de la notificació a la que es refereix l'apartat b), serà la primera autoritat que rebi els documents que s'han de notificar.

En aquest sentit, podria ser possible que l'autoritat encarregada de la notificació a la que fem referència al supòsit b) hagi rebut la demanda abans de la presentació d'una segona demanda en altre Estat membre -supòsit a)-. En aquest cas, s'haurà d'esperar a que conclogui el termini i les condicions per a que el primer demandant presenti el document davant del tribunal per determinar com es resol la litispendència.⁸³

Amb l'objectiu de contribuir a un millor funcionament de la litispendència, el Reglament Brussel·les I bis, ha introduït noves regles. L'article 32.2º ha incorporat una novetat amb la finalitat de facilitar la concreció temporal, doncs requereix que els òrgans jurisdiccional o les autoritats encarregada de la notificació facin constar, respectivament, la data de presentació de l'escrit de demanda o la data de recepció dels documents que han de notificar-se. Això contribuirà a millorar la coordinació processal entre els òrgans judicials dels diferents Estats membres.⁸⁴ A més, l'article 29.2º insta als òrgans jurisdiccional dels Estats membres a comunicar sense demora la data de presentació de la demanda, a sol·licitud dels òrgans jurisdiccional de qualsevol Estat membre.

---

⁸³ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S., *“Derecho internacional Privado”*, cit., 91

⁸⁴ SUDEROW, J., *“Nuevas normas de litispendencia y conexidad para Europa: ¿El caso del Torpedo Italiano? ¿Flexibilidad versus previsibilidad?”* Cuadernos de Derecho Transnacional ,Vol. 5, Nº1, (Marzo 2013), p. 192

3.2 Litispèndència i connexitat en matèria de competències exclusives: art. 24 RBibis

En aquest apartat tractarem com operen la litispèndència i la connexitat en cas de competències exclusives. Els furs exclusius de competència són els que atribueixen als tribunals d'un Estat membre una competència exclusiva ja que cap altre jurisdicció pot conèixer de l'assumpte, inderogable perquè no es pot alterar per la voluntat de les parts i única o excloent.⁸⁵

Com hem vist fins ara, la regla general de la litispèndència i la connexitat suposa la suspensió i, posteriorment, la possible inhibició o abstenció del tribunal que coneix en segon lloc, que es produeix sense cap mena de control de la competència judicial internacional del tribunal que coneix en primer lloc ni de les possibilitats de reconeixement de la decisió que dictarà el tribunal que coneix en primer lloc.⁸⁶ No obstant això, quan estem davant d'una competència exclusiva en base a l'article 24 del Reglament Brussel·les I bis la situació canvia. Aquestes competències són exclusives i excloents, de forma que quan un òrgan jurisdiccional sigui exclusivament competent no podem entrar en la dinàmica de la litispèndència i la connexitat, doncs en el fons aquestes dues figures processals només operen quan els dos tribunals estan en igualtat de condicions respecte les regles de competència. En aquest supòsit, els dos tribunals ja no estarien en les mateixes condicions ja que només seria competent el tribunal que està coneixent en base a la competència exclusiva, de forma que l'altre tribunal ja no podria ser competent en base a cap altre regla de competència.⁸⁷

L'Advocat General Philippe Léger, a les conclusions sobre l'assumpte Gasser⁸⁸, va declarar que quan el jutge davant del qual s'ha interposat la segona demanda disposa d'una competència exclusiva, no estariem davant d'una situació de litispèndència, ja que aquesta situació suposa que els dos òrgans jurisdiccional que coneixen del procediment han de ser competents. De forma que quan només un dels tribunals té

---

⁸⁵ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S. "*Derecho internacional Privado*", cit., p. 72

⁸⁶ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S., "*Derecho internacional Privado*", cit., p.92

⁸⁷ No podria ser competent ni en base a la competència general (art 2), ni a la competència especial, ni en base a la proroga de competència.

⁸⁸ Conclusions de l'Advocat General Philippe Léger, de 9 de septiembre de 2003, Assumpte C-116/02 Gasser

competència exclusiva, l'altre tribunal no podrà tenir competència per conèixer del litigi.

La solució que ha donat la jurisprudència és que el tribunal que coneix en base a la competència exclusiva reconeguda a l'article 24 del Reglament I bis, no haurà de suspendre el procediment ja que és al mateix Reglament on es reconeix aquesta competència exclusiva i exclouent (STJUE Weber, de 3 d'abril de 2014 i STJUE assumpte Gasser).⁸⁹ Així mateix, el TJUE a la sentència de 27 de febrer del 2014, assumpte C-1/13⁹⁰ va determinar que excepte en el supòsit en el que el tribunal davant del qual s'hagi presentat la segona demanda disposi de competència exclusiva, ha de considerar-se que el tribunal davant el que es va presentar la primera demanda és competent quan aquest tribunal no hagi declinat d'ofici la seva competència i cap de les parts hagi impugnat la competència amb anterioritat al moment en que s'articuli el primer mitjà de defensa sobre el fons. Per tant, el TJUE dóna prioritat per conèixer de l'assumpte al tribunal que té competència exclusiva en virtut de l'article 24 del Reglament. Per tant, podem que quan els tribunals d'un Estat membre tenen competència exclusiva en base a l'article 24 RBi bis, no s'aplicarà la regla *prior in tempore potior in iure* de la litispendència o de la connexitat.

També és important destacar la sentència de 3 d'abril de 2014, assumpte C-438/12⁹¹, on el TJUE afirma que si el tribunal davant del qual es formula la segona demanda disposa d'una competència exclusiva en virtut de l'article 22, punt 1 del Reglament 44/2001 (article 24 del Reglament Brussel·les I bis), no té obligació d'examinar si es compleixen els criteris materials de la litispendència respecte del litigi que està coneixent. Es pronuncia de la mateixa forma respecte la connexitat; *“en efecte, quan el tribunal davant del que es formula la segona demanda disposa d'una competència exclusiva, com succeeix a l'assumpte principal, les disposicions dels articles 27 i 28 d'aquest Reglament no poden ser concurrents”*.⁹² La sentència s'està pronunciant respecte les

---

⁸⁹STJUE de 3 d'abril de 2014 Assumpte C-438/12, Weber; STJUE de 9 de desembre de 2003, Assumpte C-116/02 Gasser

⁹⁰ STJUE de 27 de febrer del 2014, Assumpte C-1/13: Cartier parfums- lunettes i Axa Corporate Solutions Assurance.

⁹¹ STJUE de 3 d'abril de 2014 Assumpte C-438/12, Weber

⁹² STJUE de 3 d'abril de 2014 Assumpte C-438/12, Weber., ap.65

disposicions del Reglament 44/2001. No obstant, la interpretació que dóna es faria extensiva a les disposicions del Reglament 1215/2012.

Ara bé, no podem deixar de tenir present la possibilitat de que els dos tribunals siguin exclusivament competents en base a l'article 24 del Reglament 1215/2012. En aquest sentit, quan estiguem en una situació de litispendència o connexitat i els dos tribunals estiguin coneixent en base a una competència exclusiva, haurem d'atendre al que disposa l'article 31.1 RBIbis, segons el qual en aquest supòsit, sí que opera la regla *prior in tempore potior in iure*. D'aquesta manera, quan dos tribunals es declarin exclusivament competents es donarà prioritat per conèixer del litigi a l'òrgan jurisdiccional davant del qual es va presentar la primera demanda. En aquest cas sí que és aplicable la regla de la litispendència o de la connexitat perquè els dos tribunals estarien en igualtat de condicions respecte les regles de competència, és a dir, els dos estan coneixent en base a una competència exclusiva i excloent.

3.3 Litispendència i connexitat i autonomia de la voluntat: article 25 RBIbis

Una de les modificacions importants que s'introdueixen al Reglament Brussel·les I bis és la relativa al règim dels acords d'elecció del fur. Cal destacar que en el règim del Reglament 44/2001 i del Conveni de Brussel·les, havia sigut font d'importants problemes l'eficàcia de les clàusules d'atribució de competències, ja que eren afectades per tàctiques dilatòries (*torpedo italiano*) procedents de les divergències dels drets processals nacionals. Les tàctiques dilatòries consistien en presentar la demanda a un fur diferent de l'escollit, confiant que les regles de litispendència contingudes al Conveni de Brussel·les i al Reglament 44/2001 convertissin en ineficaç la demanda en el fur designat a l'acord.⁹³ Amb la sentència del TJUE de 9 de desembre de 2003, assumpte Gasser⁹⁴, el TJUE va haver de respondre a la qüestió de si en una situació de litispendència, l'òrgan jurisdiccional davant del qual s'interposa la segona demanda estava obligat a suspendre el procediment conforme l'article 21 del conveni si aquest segon òrgan estava coneixent en base a una clàusula d'atribució de competència. En aquest sentit, el TJUE va declarar que qui havia conegut en segon lloc del litigi havia de suspendre el procediments fins que el tribunal davant del qual s'havia formulat la

---

⁹³ ARENAS, R., "*Derecho internacional privado*", cit., p. 379.

⁹⁴ STJUE de 9 de desembre de 2003, Assumpte C-116/02 Gasser

primera demanda es declarés competent. Així doncs, va rebutjar la possibilitat d'establir una excepció a la norma de litispendència encara que el procediment per determinar la competència fos llarg i la demanda possiblement només s'hagués presentat davant del primer tribunal amb l'objectiu de dilatar el procediment. La doctrina que va resultar de l'assumpte Gasser propiciava l'ús de les tàctiques dilatòries.

Convé fer menció però que l'Advocat General Philippe Léger a les conclusions sobre l'assumpte Gasser⁹⁵, presentava una opinió diferent a la que va acabar donant el TJUE. Segons el seu punt de vista, la competència de l'òrgan jurisdiccional en virtut d'una clàusula atributiva de competència exclou la competència d'un altre òrgan en virtut a la regla general i a les competències especials. Considera que els articles 16 i 17 del Conveni (art. 24 i 25 RBIbis) relatius a les competències exclusives i als acords d'atribució de competència, respectivament, tenen un efecte similar. Segons l'Advocat General quan estiguem en una situació de litispendència i el tribunal davant del qual s'ha interposat la segona demanda tingui competència en base a una clàusula atributiva de competència, aquest tribunal podria continuar amb el procés sense necessitat de que l'òrgan jurisdiccional que ha conegut en primer lloc del litigi declari la seva falta de competència.

No obstant això, la situació ha canviat amb el nou Reglament Brussel·les I bis. La nova regla introduïda a l'article 31.2 RBIbis ha posat fi a la doctrina resultant de l'assumpte *Gasser* i a les tàctiques dilatòries. Segons el Considerant 22 del Reglament Brussel·les I bis⁹⁶, es produeixen pràctiques litigioses abusives quan un tribunal no designat a un acord exclusiu d'elecció del fur rep la demanda en primer lloc i el tribunal designat a l'acord exclusiu del fur rep una demanda posterior entre les mateixes parts i amb el mateix objecte i causa.⁹⁷ Per aquesta raó, la nova regla dóna prioritat per conèixer del litigi a l'òrgan jurisdiccional que tingui competència exclusiva en virtut d'un acord atributiu de competència, amb independència de que aquest tribunal estigui coneixent de l'assumpte en segon lloc. En aquest sentit, si es presenta una demanda davant d'un tribunal d'un Estat membre que tingui competència en base a un acord exclusiu d'atribució de competència, qualsevol altre òrgan jurisdiccional d'un altre Estat membre

---

⁹⁵ Conclusiones del abogado general Sr. Niilo Jääskinen, de 30 de Enero de 2014, asunto nº C-438/12

⁹⁶ Considerant 22 de l'exposició de motius del Reglament 1215/2012

⁹⁷ SUDEROW, J., "Nuevas normas de litispendencia y conexidad para Europa..." cit., p. 192

suspendrà el procediment fins que l'òrgan jurisdiccional que coneix del procés en virtut de l'acord es declari competent o incompetent. Si es declara competent, els òrgans jurisdiccional dels demés Estats membres s'hauran d'abstenir al seu favor.

L'apartat quart de l'article 31 fa referència a una excepció, ja que estableix que aquesta regla de prioritat del tribunal que coneix en virtut d'una clàusula d'atribució de competència no serà aplicable a les matèries de les seccions 3, 4 i 5 quan el demandant sigui una part dèbil protegida⁹⁸ i l'acord no sigui vàlid en virtut d'aquestes seccions.

Hem de tenir en consideració que aquesta excepció de l'article 31.2 RBIBis no resultarà aplicable a situacions on les parts hagin celebrat acords exclusius d'elecció del fur contradictoris, és a dir, quan dos o més tribunals siguin competents en base a un acord atributiu de competència, ja que en aquest cas els dos tribunals estarien en igualtat respecte les regles de competència. Així mateix, tampoc s'aplicarà quan la demanda s'hagi interposat en primer lloc davant del tribunal designat a l'acord d'elecció de fur, ja que l'article 31.2 està pensat pels casos en que el tribunal competent en virtut d'un acord de submissió ha conegut en segon lloc del litigi. Llavors, en aquests supòsits sí que operaria la regla general de litispendència prior in tempore portior in iure.

---

⁹⁸ Es considera part dèbil protegida: el prenedor de l'assegurança, l'assegurat, el beneficiari d'un contracte d'assegurança, la persona perjudicada, el consumidor o el treballador (seccions 3, 4 i 5 del Reglament 1215/2012)

4. LITISPENDÈNCIA I CONNEXITAT AMB TERCERS ESTATS EN EL MARC DE REGLAMENT 1215/2012

A continuació, tractarem les regles sobre litispendència i connexitat que ha introduït el Reglament Brussel·les I bis en relació als supòsits de litispendència o connexitat amb tercers Estats.

La Comissió, a la proposta de Reglament del Parlament Europeu i del Consell relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil, recollia una regla sobre litispendència amb tercers Estats a l'article 34⁹⁹. La introducció d'aquest precepte responia a la preocupació de que amb l'extensió del Reglament als supòsits en els que els demandats estiguessin domiciliats en tercers Estats, augmentarien significativament els supòsits de procediments amb aquests tercers països. Ja al Reglament 44/2001, es plantejava el problema d'aplicació de les normes de litispendència i connexitat quan una de les parts es trobava a un tercer Estat i el demandat tenia el seu domicili a un Estat membre i, amb la nova regulació s'ha intentat posar fi a la problemàtica. Cal dir que, el Reglament 1215/2012 ha mantingut la regla sobre litispendència amb tercers Estats que es proposava al text de la Comissió i l'ha completat amb una regla similar pels supòsits de connexitat.¹⁰⁰

Si en el cas de litispendència i connexitat entre Estats membres ens trobàvem a l'àmbit de la competència judicial internacional, quan estem en una situació de litispendència i connexitat amb tercers Estats, sembla que es posi més èmfasi en la possible executivitat de les decisions judicials. El que es vol és garantir que les decisions que es dictin en un tercer Estat siguin executives a l'Estat membre.

Els articles 33 i 34 regulen els casos de litispendència i connexitat amb tercers Estats, respectivament.

---

⁹⁹ CAMPUZANO DÍAZ, B., "Las normas de competencia judicial internacional del reglamento 1215/2012 y los demandados domiciliados fuera de la UE: Análisis de la reforma." *Revista electrónica de Estudios Internacionales*, n° 28, 2014., p. 9

¹⁰⁰ Propuesta de la Comisión de 14 de diciembre de 2010: Propuesta de REGLAMENTO DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO relativo a la competencia judicial, el reconocimiento y la ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil, COM(2010) 748 final

Pel que fa a l'article 33 RBIbis, aquest regula el mecanisme a aplicar a les situacions de litispendència entre els òrgans jurisdiccionals d'un Estat membre i els òrgans jurisdiccionals de tercers Estats. Segons la literalitat de l'article, en el moment en que s'exerciti una acció davant d'un Estat membre ha d'existir prèviament una acció davant dels òrgans jurisdiccionals d'un tercer Estat amb identitat d'objecte, causa i part. Llavors, en una situació de litispendència internacional amb tercers Estats, l'òrgan jurisdiccional de l'Estat membre podrà suspendre el procediment en base a dos criteris: si s'espera que l'òrgan jurisdiccional del tercer Estat dicti una resolució susceptible de ser reconeguda i executada en aquest Estat membre i; si ho considera necessari en compliment de la bona administració de justícia. Aquest marge d'apreciació que dóna l'article 33 RBIbis al tribunal de l'Estat membre és una diferència respecte la situació de litispendència intracomunitària, doncs en el cas de la litispendència amb tercers Estats no s'imposa la suspensió sinó que permet que els tribunals de l'Estat membre valorin la suspensió.

D'altra banda, l'article 34 RBIbis és el relatiu a la connexitat amb tercers Estats i conté un regla equivalent a l'article 33 RBIbis. Segons l'article, en el moment en que s'interposi una acció davant un òrgan jurisdiccionals d'un Estat membre, ha d'existir prèviament una demanda connexa davant dels òrgans jurisdiccionals d'un tercer Estat. En el supòsit de connexitat, l'òrgan jurisdiccional de l'Estat membre, de la mateixa manera que en el supòsit de litispendència internacional, podrà suspendre el procediment si s'espera que l'òrgan jurisdiccional del tercer Estat dicti una resolució susceptible de ser reconeguda i executada en aquest Estat membre i si ho considera necessari en compliment de la bona administració de justícia. A més, en el cas de la connexitat s'afegeix que l'òrgan jurisdiccional també podrà suspendre el procediment quan resulti convenient resoldre conjuntament les demandes connexes, per tal d'evitar risc de resolucions contradictòries derivades de processos separats.

Convé emfatitzar que tant l'article 33 com el 34 RBIbis, requereixen per la seva aplicació que existeixi prèviament una acció pendent davant d'un òrgan jurisdiccional d'un tercer Estat quan s'interposa la demanda davant de l'Estat membre, és a dir, es requereix que l'Estat membre sigui l'òrgan davant del qual es presenta la segona demanda. Així mateix, requereix que l'òrgan jurisdiccional de l'Estat membre sigui competent en base als articles 4 i 7, 8 o 9, és a dir, que sigui competent en base al fur

del domicili del demandat o als furs especials. Tal i com apunta Campuzano Diaz¹⁰¹, segons la literalitat de l'article s'exclou de l'operativitat de les regles sobre litispendència i connexitat amb tercers Estats els supòsits en els que els òrgans jurisdiccionals dels Estats membres fossin competents en base als furs exclusius en virtut d'un acord de submissió expressa, així com els furs de protecció¹⁰². Tampoc s'està contemplant la possibilitat de que els òrgans jurisdiccional de l'Estat membre tinguin competència exclusiva en base a l'art 24 RBIbis. Per tant, podem veure com aquests articles només fan referència a algunes competències. En aquest sentit, aquests articles només resultaran aplicables quan els tribunals de l'Estat membre siguin competents en virtut del domicili del demandat o dels furs especials, però no quan ho siguin en virtut d'una clàusula d'atribució de competència, en base a l'article 24 RBIbis relatiu a les competències exclusives o en base als furs de protecció.

El considerant 24 Reglament 1215/2012¹⁰³, estableix que en la valoració de la bona administració de justícia es pot tenir en compte si l'òrgan jurisdiccional del tercer Estat té o no competència exclusiva per conèixer l'assumpte concret en les circumstàncies en les que un òrgan jurisdiccional d'un Estat membre tindria competència exclusiva.¹⁰⁴ És per això que, quan els articles 33 i 34 RBIbis siguin aplicables perquè l'Estat membre és competent en base al domicili del demandat o a les competències especials i a més ha conegut en segon lloc del litigi, tenint en compte el marge d'apreciació que els articles deixen als òrgans jurisdiccionals dels Estats membres per decidir si suspenen o no el procediment i que aquests han d'actuar en funció de la bona administració de justícia, podrien valorar, entre altres aspectes, si l'òrgan del tercer Estat té competència exclusiva o la seva competència es fonamenta en un acord de submissió.¹⁰⁵ No obstant, el problema sorgeix perquè l'aplicació dels preceptes està subjecte a una regla de prioritat, de forma que si l'assumpte es presenta primer davant dels tribunals d'un Estat membre, malgrat que els tribunals d'un tercer Estat fossin competents exclusivament,

---

¹⁰¹ CAMPUZANO DÍAZ, B., "*Las normas de competencia judicial internacional...*" *Cit.*, p. 20

¹⁰² Es consideren furs de protecció els contractes d'assegurança, treball i de consum.

¹⁰³ Considerant 24 de l'exposició de motius del Reglament 1215/2012

¹⁰⁴ Podem veure com tímidament apareix la consideració d'efecte reflex de les competències exclusives de tercers Estats al considerant 24, el nou Reglament tendeix a involucrar les consideracions de la jurisdicció exclusiva d'un tercer Estat en el règim de litispendència, però no fa una referència explícita a la possibilitat de suspendre el procediment quan el tercer Estat coneix en segon terme del litigi i té competència exclusiva.

¹⁰⁵ CAMPUZANO DÍAZ, B., "*Las normas de competencia judicial internacional.*", *Cit.*, p. 24

aquests articles ja no serien aplicables i per tant no es contemplaria la possibilitat de declinar la competència a favor del tercer Estat.

A més, tenint en compte que, com hem dit prèviament, per a que resultin aplicables els articles 33 i 34 RBIBis es requereix que els òrgans jurisdiccionals de l'Estat membre siguin competents en base a la regla general del domicili del demandat o a les competències especials, en el hipotètic cas de que tant els tribunals de l'Estat membre com els tribunals del tercer Estat tinguessin competència exclusiva, aquests articles no resultarien aplicables i l'òrgan jurisdiccional de l'Estat membre no valoraria la suspensió del procediment a favor del tercer Estat, malgrat que la primera demanda s'hagués presentat davant dels tribunals del tercer Estat.

Així doncs, el Reglament no s'ha pronunciat sobre la possibilitat de declinar competència a favor dels òrgans jurisdiccionals de tercers Estats, quan se'ls sol·licités per tractar-se d'una matèria de la competència exclusiva d'aquests tercers Estats, o perquè s'hagués subscrit un acord de submissió expressa a favor dels òrgans jurisdiccionals d'aquests tercers Estats.¹⁰⁶

En el marc del Conveni de Brussel·les de 1968 i posteriorment al Reglament 44/2001, es va debatre la qüestió de si s'havien de respectar les competències exclusives de tercers Estats quan es tractés d'una matèria anàloga a les de l'actual article 24 RBIBis (art. 16 CB i 22 RBI). Van existir importants aportacions doctrinals a favor del que es coneix com efecte reflex de les competències exclusives, que suposava la possibilitat de declinar la competència en aquestes circumstàncies. Droz¹⁰⁷ estava a favor de l'efecte reflex, mentre que l'informe d'Almeida Cruz, Desantes Real i Jenard,¹⁰⁸ es va inclinar a favor de l'ordenament jurídic del fur. La doctrina de l'efecte reflex de les competències exclusives consisteix en que quan el procés tingui per objecte una de les matèries

---

¹⁰⁶ CAMPUZANO DÍAZ, B., "*Las normas de competencia judicial internacional*", Cit., p. 22

¹⁰⁷ DROZ, G., "*Compétence judiciaire et effets des jugements dans le Marché commun (Étude de la convention de Bruxelles du 27 septembre 1968)*", (Préface de Henri Batiffol), Paris, Librairie Dalloz, 1972., p. 577

¹⁰⁸ INFORME SOBRE EL CONVENI 90/C189/06 relatiu a l'adhesió del Regne d'Espanya i la República Portuguesa al Conveni relatiu a la competència judicial i a l'execució de les resolucions judicials en matèria civil i mercantil, així com al Protocol relatiu a la seva interpretació pel Tribunal de justícia amb les adaptacions introduïdes pel conveni relatiu a l'adhesió del regne de Dinamarca, d'Irlanda i el Regne Unit de Gran Bretanya i d'Irlanda del Nord i les adaptacions introduïdes pel Conveni relatiu a l'adhesió de la República Hel·lènica, signat a San Sebastià el 26 de maig de 1989 DO 189 de 27 de juliol de 1990.

incloses al l'art 24 RBibis i el criteri de competència judicial ens condueixi a un tercer Estat es respecti la seva competència exclusiva.¹⁰⁹ No obstant, l'efecte reflex de les competències exclusives tampoc s'han incorporat al nou Reglament Brussel·les I bis. Segons l'informe de NUYTS, A.¹¹⁰, els Estats membres també semblaven inclinar-se a favor d'aquesta solució, tot i que no de forma unànime.

Des del meu punt de vista, la regulació del Reglament ha resultat insuficient ja que la nova redacció hauria d'haver contemplat la possibilitat de suspendre i declinar la competència en els casos on el tercer Estat tingués competència exclusiva, amb independència de la regla de prioritat, sempre i quan aquestes competències no siguin abusives ja que tenim el límit de les competències exorbitants.

Deixant de banda el tema de les competències exclusives, ara farem referència a la possibilitat que tenen els tribunals dels Estats membres de continuar en qualsevol moment amb el procés si es donen una sèrie de circumstàncies, establertes a l'article 33.2 RBibis per la litispèndencia i al 34.2 RBibis per la connexitat. Aquestes circumstàncies que a continuació veurem, són pràcticament coincidents tant en els casos de litispèndencia com en els de connexitat. En primer lloc, l'òrgan jurisdiccional de l'Estat membre podrà continuar amb el procés si el procediment davant l'òrgan jurisdiccional del tercer Estat és suspès o sobresegut. En segon lloc, també podrà continuar amb el procediment si estima poc probable que el procediment davant dels tribunals del tercer Estat pugui concloure en un temps raonable. El Reglament no ha dit què s'entén per temps raonable de manera que es tracta d'un concepte jurídic indeterminat on el paper del TJUE serà molt important en la seva delimitació. En tercer lloc, poden continuar amb el procés si es considera necessari per la bona administració de justícia. Tant la litispèndencia com la connexitat tracten de garantir la bona administració de justícia ja que d'aquesta manera es protegeix l'accés a la mateixa. Així doncs, l'objectiu és emparar el dret a la tutela judicial efectiva¹¹¹ protegit per l'article 6

---

¹⁰⁹ VARGAS GÓMEZ-URRITUA, M. (2005) "derechos reales en la normativa de la Unión Europea sobre competencia judicial internacional en materia civil y mercantil" Madrid: Ed. Porrúa, 2005., p. 8

¹¹⁰ NUYTS, A., "Study on residual jurisdiction (Review of the Member States' rules concerning the "residual jurisdiction" of their courts in civil and commercial matters pursuant to the Brussels I and II Regulations), 2007, JLS/C4/2005/07-30-CE) 0040309/00-37, document en línia: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_residual_jurisdiction_en.pdf (visitat el 07/12/2015)

¹¹¹ GARCÍA-CASTRILLÓN OTERO, C., "Cooperación Judicial Civil en la Unión Europea: el cobro de las deudas" Madrid: Dykinson, 2007., p. 57

de CEDH i les lleis fonamentals dels Estats membres de la Unió Europea.¹¹² Segons Campuzano Diaz¹¹³, el concepte “bona administració de justícia” s’haurà de valorar atenent als criteris que van portar a la suspensió inicial del procediment. A més d’aquestes tres circumstàncies a les que hem fet referència, en el cas de la connexitat hi ha una quarta circumstància consistent en que l’òrgan jurisdiccional de l’Estat membre podrà continuar amb el procediment quan consideri que ja no existeix risc de resolucions contradictòries.

No obstant això, suposant que els tribunals de l’Estat membre no revoquen la suspensió del procediment perquè no es dóna la concurrència de cap circumstància, l’apartat tercer de l’article 33 i de l’article 34 estableix quan es posarà fi al procés. En aquest sentit, l’òrgan jurisdiccional de l’Estat membre no posarà fi al procés en el cas de la litispèndia o no podrà posar fi al procés en el cas de la connexitat fins que l’òrgan jurisdiccional del tercer Estat hagi conclòs i culminat amb una resolució susceptible de reconeixement, i en el seu cas, de execució en aquest Estat membre. Finalment, cal mencionar l’òrgan jurisdiccional de l’Estat membre aplicarà aquests articles a petició d’una de les parts o, quan el Dret nacional ho hagi previst, d’ofici (art. 33.4 i 34.4 RBiBis).

---

¹¹² WELLER, M. en HESS, B., PFEIFFER, T. & SCHLOSS, P., “*The Brussels I Regulation (EC) N° 44/2001- The Heidelberg Report on the Application of Regulation Brussels I in 25 Member States*” (Study JLS/C4/2005/03) Heidelberg, 2008 Recurs en línea: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf. (visitat el 03/02/2016)

¹¹³ CAMPUZANO DÍAZ, B., “*Las normas de competencia judicial internacional*”, Cit., p. 22

5. LITISPENDÈNCIA I CONNEXITAT AL DRET INTERNACIONAL PRIVAT AUTÒNOM

5.1 El DIPr. Autònom espanyol davant de la litispèndència i connexitat

El règim general espanyol de competència judicial internacional es troba regulat a la Llei Orgànica 6/1985 del Poder Judicial¹¹⁴. Aquesta llei, va ser aprovada al 1985, any en el que Espanya va passar a formar part de la Unió Europea i, per tant, les regles que va incorporar s'ajustaven a l'estructura del Conveni de Brussel·les de 1968. Convé precisar que a l'àmbit del dret internacional privat autònom, ni la LOPJ ni la LEC¹¹⁵ estableixen regles processals que donessin solució a una situació de litispèndència i connexitat a l'àmbit internacional. La LEC únicament regulava la litispèndència a nivell intern, de forma que a nivell internacional aquestes figures només es trobaven regulades en el dret de la Unió Europea i en alguns tractats internacionals. Això ens conduïa a que respecte aquells Estats no membres de la UE amb els que Espanya tampoc tenia subscrits tractats internacionals en matèria de cooperació jurídica internacional, existia un buit legal que havia donat lloc a resolucions judicials en alguns casos contradictòries

Aquest silenci del sistema autònom era molt tributari de l'imperialisme que ha format part de la nostra cultura processal interna. La jurisprudència majoritària entenia que, com que la llei no regulava concretament aquestes dues figures, un procediment obert a l'estranger es considerava com inexistent, de forma que no s'impedia la presentació d'una nova demanda davant dels tribunals espanyols. Aquesta pràctica propiciava el desenvolupament de procediments paral·lels sobre els mateixos fets o fets similars. La tendència era negar el valor de la litispèndència internacional.¹¹⁶ En aquest sentit, hem de fer referència a la sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona d'1 de febrer del 2000¹¹⁷. Es tractava d'un procediment de divorci on la part demandada plantejava l'excepció de litispèndència degut a que el procediment ja s'havia iniciat prèviament a Suïssa. El procediment de divorci era una matèria exclosa del Conveni de Lugano de 1988 vigent en aquell moment, de forma que no podia ser aplicable en aquesta situació.

---

¹¹⁴ Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial. «BOE» núm. 157, de 02/07/1985.

¹¹⁵ Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil, BOE núm. 7 de 08 de gener de 2000.

¹¹⁶ ADROHER BIOSCA, S., et al., "Hacia la supresión del exequátur en el Espacio Judicial Europeo: el Título Ejecutivo Europeo" Sevilla: Secretariado de publicaciones de Universidad de Sevilla, 2006., p. 126

¹¹⁷ Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona, de 1 de febrer de 2000 (AC 2000/142). Fundamento de derecho 2º.

L'Audiència Provincial es va pronunciar desestimant l'excepció de litispendència, emparant-se en la inexistència de norma internacional aplicable entre Espanya i Suïssa que contemplés aquesta figura jurídica processal.

Tanmateix, abans de la reforma del sistema espanyol de competència judicial internacional, una part de la doctrina es manifestava a favor de reconèixer l'efecte dels litigis oberts a l'estranger sobre litigis pendents a Espanya quan es donessin els requisits que contempla la regla de la litispendència, és a dir, quan hi hagués identitat de parts, objecte i causa i no hi hagués un tractat o un acord que contemplés aquest reconeixement.¹¹⁸ L'objectiu era evitar conductes fraudulentament consistents en demandar a l'Estat on es vol evitar el reconeixement i evitar duplicitat de procediments i de costes contràries al principi d'harmonia internacional. La Sentència del Tribunal Suprem de 23 de febrer de 2007¹¹⁹, es va mostrar implícitament favorable a l'admissió de la litispendència internacional.

En aquest punt, és important ressaltar que no ha sigut fins a l'any 2015 quan, amb la reforma de la LOPJ i amb l'entrada en vigor de la nova Llei 29/2015, de 30 de juliol de Cooperació Jurídica Internacional en Matèria Civil s'ha regulat per primer cop la litispendència i la connexitat internacional al sistema autònom de dret internacional privat.

La reforma de la LOPJ ha afectat especialment a l'article 22 de la Llei, doncs ara es desprenen els articles 22 bis a 22 nonies. En relació a la litispendència i la connexitat, hem d'atendre a l'article 22 nonies, segons el qual les excepcions de litispendència i connexitat internacionals s'hauran d'al·legar i tramitar segons les normes generals que regulin les lleis processals. Així doncs, en virtut d'aquesta remissió a les lleis processals, hem d'entendre que fa una remissió a les disposicions contingudes a la LCJIC i no a la normativa sobre litispendència i connexitat interna.¹²⁰

---

¹¹⁸ FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S., "*Derecho internacional Privado*", Cit., p. 106-107

¹¹⁹ STS de 23 de febrero de 2007

¹²⁰ CARBALLO PIÑEIRO, L., "España: reforma del sistema de competencia judicial internacional e introducción de excepciones de litispendencia y conexidad internacionales" (13 de agosto de 2015) Recurs en línia: <https://cartasblogatorias.com/2015/08/13/espana-reforma-del-sistema-de-competencia-judicial-internacional-e-introduccion-de-excepciones-de-litispendencia-y-conexidad-internacionales/> (visitat el 20/12/2015)

5.2 La regulació de la litispèndència i connexitat a la Llei 29/2015, de 30 de juliol, de Cooperació jurídica internacional en matèria civil.

Amb l'entrada en vigor de la Llei 29/2015, de 30 de juliol, de Cooperació Jurídica Internacional en Matèria Civil s'ha intentat cobrir un buit legal important a l'àmbit del dret processal civil internacional. Tal i com s'exposa al preàmbul de la Llei, la seva aprovació dóna compliment a un mandat contingut en la disposició final vigèsima de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil i, pendent des de la promulgació de la LOPJ a l'any 1985. Malgrat la demora de gairebé 15 anys, ha sigut una reforma ben acollida per la doctrina.¹²¹ Segons Vaquero López en matèria de cooperació jurídica internacional la majoria de les normes de Dret internacional privat es troben en convenis internacionals i en instruments de Dret comunitari.¹²² No obstant, la regulació autònoma en aquesta matèria era escassa i dispersa,¹²³ fins a tal punt que no contenia cap norma sobre litispèndència i connexitat internacional.

Abans de començar a delimitar com són regulades aquestes dues figures processals a la LCJIC, cal incidir en que, tenint en compte que el dret autònom de Dret internacional privat té un caràcter subsidiari, les disposicions d'aquesta Llei s'aplicaran de forma subsidiària, tant en virtut del principi de jerarquia normativa respecte de les normes de la UE promulgades en aquesta matèria i els tractats i acords internacionals en els que Espanya sigui part (art. 2.a LCJIC), com des del punt de vista del principi d'especialitat respecte de les normes sectorials específiques (art. 2.b LCJIC).¹²⁴

Les figures de litispèndència i connexitat internacional es troben regulades en el llibre IV articles 37 a 40 LCJIC. Tal i com es desprèn de l'apartat VII del Preàmbul de la nova LCJIC, una definició dels criteris en matèria de litispèndència i connexitat afavoreix a la seguretat jurídica. El fet de que existeixin processos paral·lels en diferents Estats pot donar lloc a resolucions contradictòries. Per tant, amb la finalitat d'evitar aquest tipus de

---

¹²¹ RIBÓ, A., "Ley 29/2015, de 30 de julio, de cooperación jurídica internacional en materia civil" Actualidad Civil, Nº 12, Editorial La Ley (2015)., p.1

¹²² VAQUERO LÓPEZ, C. "Nuevas normas de Derecho internacional privado estatal: una primera aproximación a las reformas legislativas de julio de 2015.", Revista Aranzadi Doctrinal núm. 9/2015 parte Estudio, (2015)., p. 14

¹²³ HEREDIA CERVANTES, I. y RODRÍGUEZ PINEAU, E., "algunas propuestas para una futura ley de Cooperación Jurídica Internacional en materia civil" RJUAM, no 28, 2013-II, pp .97-98, Recurs en línia: https://repositorio.uam.es/bitstream/handle/10486/664036/RJ_28_6.pdf?sequence=1 (visitat el 08/01/2016)

¹²⁴ VAQUERO LÓPEZ, C. "Nuevas normas de Derecho internacional privado estatal...", Cit., p. 15

situacions la nova Llei ha establert un mecanisme “senzill i eficaç en línia amb les tendències de la normativa de la Unió Europea”¹²⁵, és a dir, un mecanisme inspirat en les disposicions relatives a la litispèndència i connexitat contingudes en el Reglament Brussel·les I bis.

D’entrada, cal fer referència a l’article 37 LCJIC relatiu al concepte de pèndència, que estableix que un procés es considera pèndent des del moment d’interposició de la demanda, si després aquesta és admesa. Aquesta redacció tan àmplia, condueix a pensar que el legislador està fent referència al moment en que un procediment ha de considerar-se pèndent en qualsevol fur i no únicament quan s’ha de considerar pèndent a Espanya.¹²⁶ D’aquesta forma podria donar-se el cas de que segons la Llei espanyola un procés es consideri pèndent a un Estat estranger a partir del moment de presentació de la demanda, mentre que en aquell Estat pot haver-hi un criteri diferent.¹²⁷ Per tant, segons Cardènes,¹²⁸ es comprensible que el legislador hagi buscat un criteri uniforme i homogeni, però tenint en compte el context internacional on s’aplica aquesta norma i la varietat de regulacions processals nacionals, hauria sigut preferible establir una fórmula més àmplia, com per exemple la primera actuació del demandant encaminada a posar en marxa el procés.

D’altra banda, l’article 38 LCJIC estableix que tant la litispèndència com la connexitat internacionals s’han d’al·legar i tramitar conforme l’excepció de litispèndència interna, de forma que en matèria processal, es tramitarà en paral·lel a la contestació de la demanda. Així doncs, no es podran tramitar per la via de la declinatòria perquè no s’està impugnant la competència judicial internacional dels Tribunals espanyols, sinó que segons el sistema previst a la LEC, la litispèndència i la cosa jutjada són excepcions de caràcter processals que han de ser al·legades pel demandat a la contestació de la demanda.¹²⁹ L’excepció de litispèndència interna es troba regulada als articles 410 a 413 de la LEC.

---

¹²⁵ Preàmbul VII de la Llei 29/2015 de Cooperació Jurídica Internacional en Matèria Civil

¹²⁶ CARDEÑES SANTIAGO, M., “Procedimientos paralelos en España y en el extranjero: el título IV de la Ley 29/2015 (arts. 37 a 40)” *REDI*, Vol. 98 (2016), p. 116

¹²⁷ ídem

¹²⁸ ídem

¹²⁹ CARDEÑES SANTIAGO, M., “Procedimientos paralelos en España y en el extranjero...” *Cit.* p. 118

Respecte la figura de litispendència internacional, la trobem regulada a l'article 39 LCJIC. En virtut d'aquest article, quan existeixi un procés pendent, amb identitat d'objecte, causa i parts, davant dels òrgans jurisdiccionals d'un Estat estranger en el moment en que s'interposa una demanda davant d'un òrgan jurisdiccional espanyol, l'òrgan jurisdiccional espanyol podrà suspendre la tramitació del procediment, a instància de part i previ informe del Ministeri Fiscal. Aquest article dóna potestat discrecional a l'òrgan jurisdiccional espanyol per suspendre el procediment, doncs té un marge de decisió per apreciar si suspèn o no i, a diferència del Reglament 1215/2012, es requereix un informe previ del Ministeri Fiscal. A més, per poder suspendre han de concórrer una sèrie de condicions establertes a l'art. 39.1 LCJIC. En primer lloc, la competència de l'òrgan jurisdiccional estranger ha de ser en virtut d'una connexió raonable amb el litigi i, afegeix que es considera una connexió raonable quan l'òrgan jurisdiccional estranger ha basat la seva competència judicial internacional en criteris equivalents a la legislació espanyola per aquell cas en concret. A més, s'estableix que ha de ser previsible que la resolució que dicti el tribunal estranger sigui susceptible de ser reconeguda a Espanya. En aquest sentit, segons Cardeñes Santiago aquesta condició constitueix un criteri fonamental, doncs si el jutge espanyol arriba a la conclusió de que la sentència estrangera no es pot reconèixer a Espanya, no tindria sentit suspendre el procediment i, a més, seria contrari a la tutela judicial sense dilacions indegudes.¹³⁰ En tercer i últim lloc, s'estableix com a condició que l'òrgan jurisdiccional espanyol consideri necessària la suspensió del procediment en virtut de la bona administració de justícia. Per la concreció del concepte indeterminat "*bona administració de justícia*", l'apartat VII del Preàmbul de la Llei 29/2015, fa una remissió al considerant núm. 24 del Reglament 1215/2012.¹³¹

Aquest procediment podrà acabar de dues maneres. D'una banda, es dóna la possibilitat de que l'òrgan jurisdiccional espanyol pugui continuar amb el procediment en qualsevol moment a instància de part i previ informe del Ministeri Fiscal si es donen una sèrie de circumstàncies (art. 39.2 LCJIC); a) que el tribunal estranger es declari incompetent o que previ requeriment de les parts, no es pronunciï sobre la seva competència; b) que el procés estranger es suspengui o s'arxivi; c) s'estimi poc probable que el tribunal estranger conclouï el procés en un temps raonable; d) es consideri necessària la

---

¹³⁰ CARDEÑES SANTIAGO, M., "*Procedimientos paralelos en España y en el extranjero...*" Cit. pp. 111

¹³¹ CARDEÑES SANTIAGO, M. "*Procedimientos paralelos en España y en el extranjero...*" Cit., pp. 112

continuïtat del procés per la bona administració de justícia o; e) s'entengui que la sentència definitiva que es pugui arribar a dictar no sigui susceptible de ser reconeguda i/o executada a Espanya. Si es dóna la concurrència de qualsevol d'aquestes circumstàncies els jutges espanyols podran revocar la suspensió del procés.¹³² D'altra banda, si procediment estranger acabés amb una resolució susceptible de reconeixement i execució a Espanya, l'òrgan jurisdiccional espanyol posaria fi al procés i arxivaria les actuacions (art. 39.3 LCJIC).

Acabem de veure com tant per la suspensió com per la revocació de la suspensió es preveu que sigui a instància de part i previ informe del Ministeri Fiscal. En aquest sentit, Cardeñes Santiago¹³³ considera raonable que la suspensió hagi de ser a instància de part ja que la part és la que tindrà més interès en posar de relleu la pendència d'un procés anterior a l'estranger. No obstant, des del seu punt de vista malgrat que el jutge espanyol pugui tenir dificultats per conèixer de l'existència de litispendència quan no hi ha iniciativa de part, no s'hauria d'impedir la possibilitat de que el jutge de verificqués d'ofici la situació de litispendència i acordés la suspensió. Cal precisar que a diferència de l'article 33.4 RBibis que permet que la litispendència s'apliqui a instància de part i també d'ofici quan estigui previst al Dret nacional, l'article 39 de la LCJIC no s'ha pronunciat respecte aquesta qüestió.¹³⁴ Respecte la necessitat del informe previ del Ministeri Fiscal, segons Cardeñes, s'hauria d'haver limitat a aquells supòsits que per la naturalesa del litigi, hi hagués un interès públic o estiguessin en joc els drets de persones que requereixen d'una protecció especial.¹³⁵

A banda d'això, en relació a la figura de la connexitat internacional, hem d'atendre al que disposa l'article 40 de la LCJIC. Es consideren demandes connexes aquelles demandes vinculades entre sí per una relació tant estreta que és oportú tramitar-les i jutjar-les al mateix temps per tal d'evitar resolucions inconciliables. Aquest article també preveu que a instància de part i previ informe del Ministeri Fiscal, el jutge espanyol pugui suspendre el procediment a Espanya. L'article 40.2 LCJIC estableix els requisits que han de concórrer per poder suspendre el procediment i aquests són pràcticament els mateixos que els establerts a l'article 39.1 LCJIC per apreciar una

---

¹³² CARDEÑES SANTIAGO, M. "Procedimientos paralelos en España y en el extranjero..." *Cit.*, pp. 112

¹³³ CARDEÑES SANTIAGO, M. "Procedimientos paralelos en España y en el extranjero..." *Cit.*, pp. 113

¹³⁴ ídem

¹³⁵ CARDEÑES SANTIAGO, M. "Procedimientos paralelos en España y en el extranjero..." *Cit.*, pp. 114

situació de litispendència: a) que sigui convenient resoldre conjuntament les demandes connexes per evitar risc de resolucions inconciliables; b) que sigui previsible que els tribunals de l'Estat estranger dictin una resolució susceptible de ser reconeguda a Espanya i; c) que els tribunals espanyols considerin necessària la suspensió del procés a favor de la bona administració de justícia. Com veiem, l'única diferència rau en relació a la competència judicial internacional del tribunal estranger en el sentit de que el cas de la connexitat no s'exigeix que la competència del tribunal estranger obeeixi a una connexió raonable amb el litigi, però en canvi sí que s'estableix com a criteri per a suspendre el procediment que sigui convenient resoldre conjuntament les demandes connexes per tal d'evitar el risc de resolucions inconciliables.

Un cop acordada la suspensió del procediment per connexitat internacional, l'òrgan jurisdiccional espanyol també podrà continuar amb el procés en qualsevol moment, a instància de part i previ informe del Ministeri Fiscal, quan es doni alguna de les circumstàncies establertes a l'apartat tercer de l'article 40 de la Llei: a) que es consideri que ja no existeix risc de resolucions contradictòries; b) que el procés estranger sigui suspès o conclòs; c) que s'estimi poc probable que el procés estranger pugui concloure en un temps raonable o; d) que consideri necessària la continuació del procés en virtut de la bona administració de justícia.

L'article 34 relatiu a la connexitat del Reglament Brussel·les I bis es diferencia del Reglament 40 LCJIC, ja que en el cas del Reglament es preveu de manera expressa que s'haurà de fer en el supòsit de que el jutge d'un tercer Estat dicti una resolució, és a dir, s'estableix que en aquest cas el jutge de l'Estat membre podrà posar fi al procés, mentre que l'article 40 LCJIC no diu res al respecte.¹³⁶ No obstant, segons Cardenes Santiago, com que el procediment a Espanya s'ha suspès en espera de que es dicti una sentència a l'estranger, aquesta sentència hauria de ser tinguda en compte i considera que hi ha dues possibilitats: que la decisió de la resolució estrangera tingues caràcter d'antecedent lògic respecte al problema que es plantegi al procediment espanyol (situació de prejudicialitat) i en aquest cas el procediment espanyol hauria de continuar després de dictar-se la resolució del tribunal estranger però tenint en compte la decisió d'aquest últim, o bé; que un cop el tribunal espanyol hagi suspès el procediment, una de les parts

---

¹³⁶ CARDEÑES SANTIAGO, M. "Procedimientos paralelos en España y en el extranjero..." *Cit.*, pp. 113

del procediment espanyol plantegi la seva demanda a l'estranger, de forma que es produeixi una acumulació d'acció i el jutge estranger decidirà sobre ambdues. En aquest cas, el jutge espanyol hauria d'arxivar les actuacions, sempre i quan la resolució estrangera sigui susceptible de ser reconeguda a Espanya.¹³⁷

Com podem veure, els articles 39 i 40 LCJIC s'han inspirat en els articles 33 i 34 del Reglament Brussel·les I bis. No obstant, la regulació autònoma no estableix com a requisit d'aplicabilitat dels preceptes que la competència es basi en el domicili del demandat a Espanya o en competències especials, de forma que aquests preceptes seran aplicables independentment del criteri de competència dels tribunals espanyols, sempre que aquests hagin conegut en segon lloc del litigi.

Finalment, s'ha determinar a quines situacions seran aplicables les disposicions de la LCJIC. En aquest sentit, és important recordar que una de les novetats del Reglament 1215/2012 era la seva aplicació a situacions de litispendència i connexitat amb tercers Estats, és a dir, quan els dos procediments es tramiten en un Estat membre i en un tercer Estat, sempre i quan la competència del tribunal de l'Estat membre es fonamenti en el domicili del demandat o en alguna de les competències especials dels articles 7, 8 i 9 RBIbis i els tribunals del tercer Estat hagin conegut en primer lloc del litigi. Per tant, aquestes normes sobre litispendència i connexitat en relació a tercers Estats al Reglament Brussel·les I bis, s'aplicaran de forma preferent respecte les disposicions de la LCJIC. Les normes de la LCJIC s'aplicaran a les matèries no regulades pel ja citat Reglament, essencialment a matèries de Dret de la persona, família, successions i Dret concursal.¹³⁸

Així doncs, quan estiguem davant d'una situació de litispendència o connexitat internacional i no siguin aplicables els articles 33 i 34 del Reglament 1215/2012 perquè no es compleixen el requisits establerts o perquè es tracta d'una matèria exclosa del Reglament, i tampoc sigui aplicable cap altre reglament Europeu o Conveni o acord internacional, aplicarem les disposicions de la LCJIC.

---

¹³⁷ CARDEÑES SANTIAGO, M. "*Procedimientos paralelos en España y en el extranjero...*" *Cit.*, pp. 115

¹³⁸ Preàmbul VII de la Llei 29/2015 de Cooperació Jurídica Internacional en Matèria Civil.

CONCLUSIONS

PRIMERA.- La litispendència i al connexitat són dues figures processals emmarcades a l'àmbit de la competència judicial internacional. Són figures diferenciades pel que fa als requisits que han de concórrer per la seva aplicació, doncs la litispendència requereix identitat d'objecte, causa i parts, mentre que la connexitat només requereix una estreta relació entre els processos que faci oportú tramitar-los conjuntament. Ambdues tenen com a objectiu evitar la simultaneïtat de procediments, així com, evitar la duplicitat de costes processals, garantir la tutela judicial efectiva, l'eficàcia de les decisions judicials i, finalment, evitar resolucions incompatibles que puguin suposar un obstacle en el reconeixement i execució. Podem constatar la identitat entre la definició que dona el Reglament Brussel·les I bis amb la definició que ha donat la LCJIC en aquesta matèria.

SEGONA.- A l'àmbit del dret internacional privat espanyol hi ha tres tipus de fonts: institucionals o comunitàries, internacionals i internes. Dins de cada tipus de font hi ha diverses regulacions que contenen normes de litispendència i connexitat i haurem d'atendre a l'àmbit d'aplicació temporal, territorial i material de cadascuna d'elles.

TERCERA.- El Reglament 1215/2012 regula la litispendència i la connexitat als articles 29 a 34. Una novetat d'aquest Reglament és que incorpora i diferencia la litispendència i la connexitat entre Estats membres i entre Estats membres amb tercers Estats. Per una banda, quan estem entre Estats membres es posa més incís en la competència judicial internacional, mentre que quan estem en una situació amb tercers Estats podem considerar que es focalitza més en l'executivitat de les decisions judicials. Tant la jurisprudència del TJUE com les conclusions dels Advocats Generals han tingut molta importància en aquesta evolució i, també en la delimitació de què s'entén per identitat de causa, objecte i parts.

QUARTA.- L'article 29 és el relatiu a la litispendència entre Estats membres i estableix que el tribunal que ha conegut en segon lloc del litigi, ha de suspendre el procediment fins que el primer davant del qual s'ha presentat la primera demanda es declari competent. Quan es declari competent, el segon tribunal s'abstindrà a favor seu. D'altra banda, l'article 30 estableix la regla a seguir en situacions de connexitat, establint que l'òrgan jurisdiccional de l'Estat membre davant del qual s'ha presentat la segona

demanda podrà suspendre el procediment i esperar a que el primer òrgan jurisdiccional resolgui o bé podrà declinar la competència a favor del primer tribunal. La diferència és que en el cas de la connexitat es deixa un marge de discreció.

CINQUENA.- Quan els òrgans jurisdiccional d'un Estat membre tinguin competència exclusiva en virtut de l'article 24 RBIBis, no jugarà la regla de la litispendència o de la connexitat, és a dir, quan els òrgans jurisdiccional d'un Estat membre tinguin competència exclusiva que alhora és excloent, no s'aplicarà la regla prior in tempore portior in iure, sinó que serà competent per conèixer del litigi els tribunals de l'Estat membre que tenen la competència exclusiva. Això és així perquè en el fons les regles de la litispendència i la connexitat només operen quan estan en igualtat de condicions respecte les regles de competència. La situació és diferent quan els dos tribunals són exclusivament competents, ja que en aquest supòsit sí que s'aplicaria la regla de prior in tempore portior in iure, de forma que el tribunal davant del qual s'ha presentat la segona demanda haurà de suspendre a favor del tribunal que ha conegut en primer lloc (art. 31.1 RBIBis).

SISENA.- En relació a la litispendència i la connexitat quan hi ha una clàusula atributiva de competència, l'article 31.2 RBIBis ha introduït una eina eficaç que ha posat fi a la doctrina de l'assumpte Gasser que va afavorir les tàctiques dilatòries conegudes com *torpedo italiano* provocant que l'eficàcia pràctica dels acords quedés molt debilitada. Aquest article dóna prioritat per conèixer del litigi al tribunal de l'Estat membre que està coneixent en virtut d'una clàusula d'atribució de competència, tot i que sigui el tribunal davant del qual s'ha presentat la segona demanda.

SETENA.- En relació a la litispendència i la connexitat amb tercers Estats, el nou Reglament ha introduït les articles 33 i 34 relatius a la litispendència i la connexitat, respectivament. Aquests articles només són aplicables quan els tribunals de l'Estat membre siguin competents en base al domicili del demandat o als furs especials i la demanda s'hagi presentat primer davant del tribunals del tercer Estat. Aquests articles donen un marge de discreció als tribunals dels Estats membres per valorar la suspensió del procediment i podran revocar la suspensió quan es donin els requisits establerts a l'article 33.2 RBIBis per la litispendència i a l'article 34.2 RBIBis per la connexitat. El

legislador no ha contemplat la possibilitat de declinar la competència a favor dels tercers Estats quan tinguin competència exclusiva.

VUITENA.- Fins la promulgació a l'any 2015 de la LCJIC, el DIPr autònom no contenia cap norma de litispendència i connexitat internacional. Per tant, la regulació autònoma espanyola en aquesta matèria tot i que tard, ha sigut benvinguda. Actualment, aquestes figures les trobem als articles 37 a 40 LCJIC, i seran aplicables de manera subsidiària les normes de la UE i als acords i tractats internacionals.

NOVENA.- La LCJIC ha sigut influenciada pel Reglament 1215/2012, doncs les disposicions relatives a la litispendència i connexitat diuen pràcticament el mateix que els articles 33 i 34 RBIBis. Tant en la litispendència com en la connexitat, els tribunals espanyols tindran un marge de discreció per decidir si suspenen o no el procediment i, en cas de suspensió, per revocar-la en qualsevol moment si es donen unes circumstàncies previstes als articles 39 i 40 LCJIC. No obstant, presenten algunes diferències respecte el Reglament Brussel·les I bis, doncs a la LCJIC es preveu que els tribunals espanyols puguin suspendre el procediment quan sigui a instància de part i previ informe del Ministeri Fiscal i, a més, per l'aplicació d'aquests preceptes no es preveu que el tribunal de l'Estat espanyol hagi de ser competent en base a unes regles concretes de competència.

DESENA.- La regla introduïda a l'article 39 LCJIC és més flexible que la regla que dóna el Reglament 1215/2012 a l'article 29 per les situacions de litispendència intracomunitàries, ja que s'aplicarà a situacions que queden fora del marc de la UE.

BIBLIOGRAFIA

DOCTRINA:

- Monografías:

- ADROHER BIOSCA, S., et al., “*Hacia la supresión del exequátur en el Espacio Judicial Europeo: el Título Ejecutivo Europeo*” Sevilla: Secretariado de publicaciones de Universidad de Sevilla, 2006.
- BERGÉ, J.S, FRANCO, S, GARDEÑES, M. “*Boundaries of European Private International Law*” Bruxelles: Bruylant, 2015.
- CALVO CARAVACA, A.L. y CARRASCOSA GONZÁLEZ, J., “*Derecho Internacional Privado*” 13ª ed, Granada: Comares, 2012.
- CANO BAZAGA, E. , “*La litispendencia comunitaria*”, Madrid, Eurolex, 1997.
- DESANTES REAL, M. “*La competencia judicial en la Comunidad Europea*” Barcelona: Bosch, 1986.
- DROZ, G., “*Compétence judiciaire et effets des jugements dans le Marché commun (Étude de la convention de Bruxelles du 27 septembre 1968)*”, Paris, Librairie Dalloz, 1972.
- ESPLUGUES MOTA. C, IGLESIAS BUHIGUES. J.L., & PALAO MORENO, G. “*Derecho internacional privado*” 9ª ed. Valencia: Tirant lo Blanch, 2015.
- FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y DE MIGUEL ASENSIO, P.A., ”*Derecho Internacional Privado: Textos y materiales*” 4ª ed., Cizur Menor, Civitas, 2015.
- FERNÁNDEZ ROZAS, J.C. y SANCHEZ LORENZO, S., “*Derecho internacional Privado*”, 8ª ed, Cizur Menor: Civitas, Thomson Reuters, 2015.

- GARCÍA-CASTRILLÓN OTERO, C., “Cooperación Judicial Civil en la Unión Europea: el cobro de las deudas” Madrid: Dykinson, 2007.
- GARCIMARTÍN ALFÉREZ, F.J. “*Derecho internacional Privado*” 2ª ed. Madrid: Civitas, 2014.
- VARGAS GÓMEZ-URRITUA, M. (2005) “derechos reales en la normativa de la Unión Europea sobre competencia judicial internacional en materia civil y mercantil” Madrid: Ed. Porrúa, 2005.
- VIRGÓS SORIANO, M. Y GARCIMARTÍN ALFÉREZ, F.J. “*Derecho Procesal Civil Internacional: Litigación Internacional*” 2ª ed, Madrid: Civitas, Thomson Reuters, 2007.

- Articles en revistes:

- AGUILAR GRIEDER, H., “*Alcance de la regulación europea relativa a la competencia judicial internacional en materia civil y mercantil en el marco del nuevo reglamento “Bruselas I Bis” (1215/2012): una apuesta parcialmente frustrada.*” Revista Aranzadi Doctrinal num.9/2015 parte Comentario (2015)
- ARENAS, R., “*Derecho internacional privado*” Revista Española de Derecho Internacional Privado, Sección Información y Documentación REDI, vol. LXV (2013),. Págs. 377-403
- CAMPUZANO DÍAZ, B., “*Las normas de competencia judicial internacional del reglamento 1215/2012 y los demandados domiciliados fuera de la UE: Análisis de la reforma.* “Revista electrónica de Estudios Internacionales, nº 28, 2014
- CAPIEL, L., “*Unión europea; Novedades en el Reglamento Bruselas I Refundido*” Actualidad jurídica Uría Menéndez, 2015 págs. 142-147.

- CARDEÑES SANTIAGO, M., “*Procedimientos paralelos en España y en el extranjero: el titulo IV de la Ley 29/2015 (arts. 37 a 40)*” *REDI*, Vol. 98 (2016), pp. 109-119
- CARRILLO LERMA, C., “*Competencias exclusivas en materia civil y mercantil y libre circulación de decisiones en el espacio judicial*”, Cuadernos de Derecho Transnacional, Vol. 6, Nº 2 (Octubre 2014), pp. 304-314.
- DE MIGUEL ASENSIO, M., “El nuevo Reglamento sobre competencia judicial y Reconocimiento y Ejecución de Resoluciones”, *La Ley*, núm. 8013, 2013, pp. 1-4
- FORNER DELAYGUA, J.,” Law 29/2015 of 30 July 2015 on International Cooperation in Matters of Private Law (Cooperación Jurídica Internacional en Materia Civil) Official Journal 31 July 2015, *International Company and Commercial Law Review*, 2015, Recurs en línia: http://www.tmzabogados.com/docs/icclr_tmz_law_on_intrnational_cooperation.pdf (visitat el 10/03/2016)
- FORNER DELAYGUA, J. y TORRES BLÁNQUEZ, M., “Mejoras en relación a la elección de tribunal estatal y arbitral en Europa: propuesta de modificación del Reglamento Bruselas I” *Revista Sociojurídica (Colombia)* , 2011, Recurs en línia: http://www.tmzabogados.com/docs/ESP_295.pdf (visitat el 10/03/2016).
- HEREDIA CERVANTES, I. y RODRÍGUEZ PINEAU, E., “*algunas propuestas para una futura ley de Cooperación Jurídica Internacional en materia civil*” *RJUAM*, no 28, 2013-II, pp. 91-106,, Recurs en línia: https://repositorio.uam.es/bitstream/handle/10486/664036/RJ_28_6.pdf?sequence=1 (visitat el 21/03/2016)
- LUZ LORENZO, M. “*Las novedades introducidas en el espacio judicial europeo a partir del reglamento 1215/2012*”. Artículos doctrinales. Litigación y arbitraje. Núm. 4/2015, Julio 2015. Págs. 8-11.

- RIBÓ, A., “*Ley 29/2015, de 30 de julio, de cooperación jurídica internacional en materia civil*” Actualidad Civil, Nº 12, Editorial La Ley (2015).
- RODRÍGUEZ BENOT, A. & YBARRA BORES, A., “Crónica sobre Derecho Procesal civil Internacional (julio a diciembre de 2012)” Revista electrónica de Estudios Internacionales, nº 25, 2013.
- SÁNCHEZ LORENZO, S. “El nuevo sistema de reconocimiento y ejecución de resoluciones en el reglamento (UE) 1215/2012 (“Bruselas I bis”).” La Ley (Unión Europea), núm. 25 (Año III), abril de 2015, pp. 5-56.
- SUDEROW, J., “Cuestiones de jurisdicción internacional en torno a la aplicación privada del derecho Antitrust: Fórum Shopping y demandas Torpedo”, Cuadernos de Derecho Transnacional, Vol. 2, Nº 2, (Octubre 2010), pp. 315-331.
- SUDEROW, J., “*Nuevas normas de litispendencia y conexidad para Europa: ¿El caso del Torpedo Italiano? ¿Flexibilidad versus previsibilidad?*” Cuadernos de Derecho Transnacional, Vol. 5, Nº1, (Marzo 2013), pags.184-198.
- VAQUERO LÓPEZ, C. “*Nuevas normas de Derecho internacional privado estatal: una primera aproximación a las reformas legislativas de julio de 2015.*”, Revista Aranzadi Doctrinal núm. 9/2015 parte Estudio, (2015).
- WEBER, J., “Universal Jurisdiction and Third States in the Reform of the Brussels I Regulation”, Max Planck Private Law Research Paper No. 11/7, 2011, págs. 619-644
- ZHANG, H., “The new lis Pendens Regime in the Regulation Brussels I Bis and the challenge met by Chinese Jurisdiction.”, Revista Electrónica de Estudios Internacionales, nº 28, 2014.

- Publicacions electròniques:

- CALVO CARAVACA, A.L, CARRASCOSA GONZÁLEZ, J., FURÁN AYAGO, A., “Sentencias dictadas por el TJCE sobre el Convenio de Bruselas de 27 de septiembre 1968 y Reglamento (CE) 44/2001 de 22 de diciembre 2000”, 2008, Recurs en línia: http://campus.usal.es/~dipr/brux_resumen.pdf (visitat el 03/04/2016)
- CARBALLO PIÑEIRO, L., “España: reforma del sistema de competencia judicial internacional e introducción de excepciones de litispendencia y conexidad internacionales” (13 de agosto de 2015) Recurs en línia: <https://cartasblogatorias.com/2015/08/13/espana-reforma-del-sistema-de-competencia-judicial-internacional-e-introduccion-de-excepciones-de-litispendencia-y-conexidad-internacionales/> (visitat el 20/12/2015)
- DE MIGUEL ASENSIO, P., “Comentario a la Ley 29/2015 de Cooperación Jurídica internacional en materia civil” (27 de agosto de 2015), Recurs en línia: <http://pedrodemiguelasensio.blogspot.com.es/search?updated-max=2015-09-14T23:53:00%2B02:00&max-results=7&start=21&by-date=false> (visitat el 15/03/2016)
- DE MIGUEL ASENSIO, P., “El nuevo Reglamento Bruselas I bis” (10 de diciembre de 2012). Recurso en línia: <http://pedrodemiguelasensio.blogspot.com.es/2012/12/el-nuevo-reglamento-bruselas-i-bis.html> (visitat el 14/02/2016)
- GARVEY, S., “Brussels Regulation (Recast): Are you ready?” (18 March 2015). Recurs en línia: [http://www.allenoverly.com/publications/en-gb/Pages/BRUSSELS-REGULATION-\(RECAST\)-ARE-YOU-READY.aspx](http://www.allenoverly.com/publications/en-gb/Pages/BRUSSELS-REGULATION-(RECAST)-ARE-YOU-READY.aspx) (visitat el 12/01/2015)
- LÓPEZ-TARRULLUELA, A., “La LOPJ y la LCJI y la litigación internacional en materia de PI” (8 de septiembre de 2015). Recurs en línia: <http://www.lvcentinvs.es/2015/09/08/como-afectan-la-reforma-de-la-lopj-y-la-ley->

[de-cooperacion-juridica-internacional-a-la-litigacion-internacional-en-materia-de-propiedad-industrial-e-intelectual/](#) (visitat el 31/01/2016)

- Noticias Jurídicas “Reglamento UE 1215/2012: Reconocimiento y ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil en la UE” (14/01/2015), Recurs en línia: <http://noticias.juridicas.com/actualidad/noticias/9085-reglamento-ue-1215-2012:-reconocimiento-y-ejecucion-de-resoluciones-judiciales-en-materia-civil-y-mercantil-en-la-ue-/> (visitat el 5/01/2016)
- PERULLES SALES, F., “Fórum shopping en la UE, entre Fórum y Ius (VII)” (23 de octubre de 2015). Recurs en línia: <http://www.fabregat-perulles-sales.com/blog/forum-shopping-en-la-ue-entre-forum-y-ius-vii/> (visitat el 15/03/2016)

ESTUDIS I DOCUMENTS OFICIALS:

- HESS, B., PFEIFFER, T. & SCHLOSS, P., “*The Brussels I Regulation (EC) N° 44/2001- The Heidelberg Report on the Application of Regulation Brussels I in 25 Member States*” (Study JLS/C4/2005/03) Heidelberg, 2008 Recurs en línia: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf. (visitat el 15/04/2016)
- LLIBRE VERD sobre la revisió del Reglament (CE) n° 44/2001, relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l’execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil, COM (2009) 175 final.
- NUYTS, A., “*Study on residual jurisdiction (Review of the Member States’ rules concerning the “residual jurisdiction” of their courts in civil an comercial matters pursuant to the Brussels I and II Regulations)*, 2007, (JLS/C4/2005/07-30-CE), document en línia: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_residual_jurisdiction_en.pdf (visitat el 20/03/2016)

- PRETELI, I., “Proposition de règlement du Parlement européen et du Conseil concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l’exécution des décisions en matière civile et commerciale (refonte)” Direction Générale des Politiques Internes, Affaires juridiques et parlementaires, 2011. Recurs en línia: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2011/453205/IPOL-JURI_NT%282011%29453205_FR.pdf (visitat el 12/02/2016)

JURISPRUDÈNCIA:

- Tribunal de Justícia de la Unió Europea

Afer C- 129/83

- STJCE de 7 juny de 1984, Assumpte C-129/83, Zelger contra Salinitri.
- Conclusions de l’Advocat General Federico Mancini, d’11 d’abril de 1984, Assumpte C-129/83, Zelger contra Salinitri.

Afer C- 144/86:

- STJUE 8 de desembre de 1987, Assumpte C- 144/86, Gubisch Maschinenfabrik contra Palumbo.
- Conclusions de l’Advocat General G- Federico Mancini, de 11 de juny de 1987, Assumpte C- 144/86, Gubisch Maschinenfabrik contra Palumbo.

Afer C-351/89:

- STJCE de 27 de juny de 1991, Assumpte C- 351/89, Overseas Union Insurance Ltd y otros/New Hampshire Insurance Company.
- Conclusions de l’Advocat General Walter Van Gerven, de 7 de març de 1991, Assumpte C- 351/89, Overseas Union Insurance Ltd y otros/New Hampshire Insurance Company.

Afer C- 406/92:

- STJUE de 6 de desembre de 1994, Assumpte C- 406/92, Tatty contra Maciej Rataj.
- Conclusions de l’Advocat General Giuseppe Tesauo, de 13 de juliol de 1994, Assumpte C- 406/92, Tatty contra Maciej Rataj.

Afer C-163/95:

- STJCE de 9 d'octubre de 1997, Assumpte C-163/95, von Horn contra Cinnamond.
- Conclusions de l'Advocat General F.G. Jacobs, de 14 de maig de 1996, Assumpte C-163/95, von Horn contra Cinnamond.

Afer C- 351/96:

- STJCE de 19 de maig de 1998, Assumpte C- 351/96, Drouot Assurances contra Consolidated Metallurgical Industrues y otros.
- Conclusions de l'Advocat General Nial Fennelly, de 15 de gener de 1998, Assumpte C- 351/96, Drouot Assurances contra Consolidated Metallurgical Industrues y otros.

Afer C-111/01:

- STJCE de 8 de maig de 2003, Assumpte C-111/01, Gantner Electronic.
- Conclusions de l'Advocat General Philippe Légerm de 5 de desembre de 2002 Assumpte C-111/01, Gantner Electronic.

Afer C- 116/02

- STJUE de 9 de desembre de 2003, Assumpte C-116/02 Gasser.
- Conclusions de l'Advocat General Philippe Léger, de 9 de setembre de 2003, Assumpte C-116/02 Gasser.

Afer C- 1/13

- STJUE de 27 de febrer del 2014, Assumpte C-1/13: Cartier parfums- lunettes i Axa Corporate Solutions Assurance.

Afer C-39/02:

- STJCE de 14 d'octubre de 2004, Assumpte C-39/02, *Mærsk Olie & Gas*.
- Conclusions de l'Advocat General Philippe Léger, de 13 de julio de 2004, Assumpte C-39/02, Maersk Olie & Gas.

Afer C-438/12:

- STJUE de 3 d'abril de 2014 Assumpte C-438/12, Weber.
- Conclusiones del abogado general Sr. Niilo Jääskinen, de 30 de Enero de 2014, Assumpte C-438/12 Weber.

Afer C-489/14:

- STJUE de 6 d'octubre de 2015, Assumpte C-489/14, A contra B
- Conclusiones de l'Advocat General Pedro Cruz Villalón, de 8 de setembre de 2015, Assumpte C-489/14, A contra B.

Afer C-523/14

- STJUE de 22 d'octubre de 2015 Assumpte C-523/14, Aannemingsbedrijf Aertssen y Aertssen Terrassements.

- Tribunal Suprem

- STS de 23 de febrero de 2007

- Audiència Provincial

- Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona, d'1 de febrer de 2000 (AC 2000/142)

NORMATIVA:

- Normativa institucional o comunitària:

- Reglament 44/2001 del Consell, de 22 de desembre, relatiu a la competència judicial i a l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil, «DOUE» núm. 12, de 16 de enero de 2001, páginas 1 a 23.
- Reglament (CE) 1346/2000 del Parlament Europeu i del Consell de 20 de maig de 2000 sobre procediments d'insolvència. DOUE n° 160 de 30 de juny del 2000.

- Reglament (CE) n° 1347/2000 del Consell, de 29 de maig del 2000, relatiu a la competència, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria matrimonial i de responsabilitat parental sobre els fills comuns. DOUE 160 de 30 de juny del 2000.
- Reglament (CE) n° 2201/2003 del Consell de 27 de novembre de 2003 relatiu a la competència el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria matrimonial i de responsabilitat parental, pel que es deroga el Reglament (CE) n° 1347/2000, DOUE núm. 338, de 23 de diciembre de 2003.
- Decisió 2006/325/CE del Consell, de 27 d'abril de 2006, relativa a la celebració de l'Acord entre la Comunitat Europea i el Regne de Dinamarca relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil.
- Reglament (CE) n° 4/2009, de 18 de desembre de 2008, relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement i l'execució de les resolucions i la cooperació en matèria d'obligacions d'aliments. DOUE núm. 7, de 10 de enero de 2009.
- Proposta de la Comissió de 14 de desembre de 2010: Proposta de REGLAMENT DEL PARLAMENTO EUROPEO I DEL CONSELL relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil, COM(2010) 748 final.
- Reglament (CE) 1215/2012 del Parlament Europeu i del Consell de 12 de desembre de 2012, relatiu a la competència judicial i a l'execució de resolucions judicials en matèria civil y mercantil, DOUE n° 351, 20 de desembre de 2012.
- Reglament (CE) 650/2012 del Parlament Europeu i del Consell de 4 de juliol de 2012, relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement i a l'execució de les resolucions, DOUE núm. 201, de 27 de juliol de 2012.

- Reglament (UE) 2015/848 del Parlament Europeu i del Consell de 20 de maig de 2015, sobre procediments d'insolvència DOUE n° 160 de 30 de juny del 2000.

- Normativa internacional:

Convenis multilaterals:

- Conveni de Brussel·les de 27 de setembre de 1968.
  - INFORME SOBRE EL CONVENI 90/C189/06 relatiu a l'adhesió del Regne d'Espanya i la República Portuguesa al Conveni relatiu a la competència judicial i a l'execució de les resolucions judicials en matèria civil i mercantil, així com al Protocol relatiu a la seva interpretació pel Tribunal de justícia amb les adaptacions introduïdes pel conveni relatiu a l'adhesió del regne de Dinamarca, d'Irlanda i el Regne Unit de Gran Bretanya i d'Irlanda del Nord i les adaptacions introduïdes pel Conveni relatiu a l'adhesió de la República Hel·lènica, signat a San Sebastià el 26 de maig de 1989 DO 189 de 27 de juliol de 1990.
- Instrument d'Adhesió d'Espanya al Conveni relatiu al Contracte de Transport Internacional de Mercaderies per Carretera (C. M. R.), fet a Ginebra el 19 de maig del 1956, «BOE» núm. 109, de 7 de maig de 1974.
- Conveni de Lugano de 16 de setembre de 1988, relatiu a la competència judicial i a l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil. Fet a Lugano el 16 de setembre de 1988, DOUE n° L 319 de 25 de novembre de 1988, p. 00009-0048.
- Conveni de la Haya de 19 d'octubre de 1996, relatiu a la Competència, la Llei aplicable, el Reconeixement, l'Execució i la Cooperació en matèria de Responsabilitat parental i Mesures de Protecció dels nens. Instrument de Ratificació del Conveni relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement, l'execució i la cooperació en matèria de responsabilitat parental i de mesures de protecció dels

nens, fet a La Haya el 19 d'octubre de 1996. «BOE» núm. 291, de 2 de desembre de 2010.

- Conveni de Lugano II, de 30 d'octubre de 2007. Decisió del Consell, de 15 d'octubre de 2007, relativa a la signatura, en nom de la Comunitat, del Conveni relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil. «DOUE» núm. 339, de 21 de desembre de 2007, pàgs. 1 a 41.

Convenis bilaterals:

- Conveni entre el Regne d'Espanya i el regle de Marroc sobre assistència judicial, reconeixement i execució de resolucions judicials en matèria de dret de custòdia i dret de visita i devolució de menors,, fet a Madrid de 30 de maig de 1997, «BOE» núm. 150, de 24 de junio de 1997.
- Tractat bilateral entre el Regne d'Espanya i la República de El Salvador sobre competència judicial, reconeixement i execució de sentències en matèria civil i mercantil, fet a Madrid el 7 de novembre del 2000. BOE núm. 256/2001, de 25 d'octubre de 2001.
- Conveni Bàsic de Cooperació entre el d'Espanya i la República de El Salvador, fet “ad referèndum” a San Salvador el 29 d'octubre de 2008. BOE núm. 41, de 16 de febrero de 2010

- Normativa de dret autònom

- Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial. «BOE» núm. 157, de 02 de juliol de 1985.
- Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil, BOE núm. 7 de 08 de gener de 2000.

- Llei Orgànica 7/2015, de 21 de juliol, per la que es modifica la Llei 6/1985, d'1 de juliol del Poder Judicial, «BOE» núm. 174., de 22 de juliol de 2015 pàgines 61593 a 61660.
- Llei 29/2015, de 30 de juliol, de cooperació jurídica internacional en matèria civil. «BOE» núm. 182, de 31 de juliol de 2015.